

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maruša Tušek

**Obvezna volilna udeležba: njene posledice in primerjava s
prostovoljno volilno udeležbo**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maruša Tušek

Mentorica: izr. prof. dr. Alenka Krašovec

**Obvezna volilna udeležba: njene posledice in primerjava s
prostovoljno volilno udeležbo**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Zahvaljujem se svoji mentorici za vse strokovne nasvete, usmeritve in kritike, ki so mi dale vedno znova zagon za raziskovanje in pisanje te naloge. Hvala staršem, sestri, Aljoši in starim staršem za podporo, potrpljenje in bodrilne besede tekom vseh štirih let šolanja. Nenazadnje hvala tudi Mateji za prijateljske nasvete in podporo v stresnih trenutkih šolanja.

Obvezna volilna udeležba: njene posledice in primerjava s prostovoljno volilno udeležbo

Volilna pravica je sredstvo, s katerim imajo vsi državljani, ki izpolnjujejo zakonske pogoje, možnost, da izrazijo svoje želje, preference glede prihodnje vlade in v ta namen oddajo svoj glas na volitvah. Demokratični ideal je, da čim večje število ljudi izvrši svojo aktivno volilno pravico, saj so tako volitve kot izvoljena vlada bolj reprezentativne. Problematično je to, da nekateri ljudje te možnosti ne uporabijo in tega dejanja iz različnih razlogov ne izvršijo. Institut, ki odpravlja opisani problem je koncept obvezne volilne udeležbe, ki temelji na tem, da vse državljane, ki izpolnjujejo zakonsko določene pogoje, obveže k izvrševanju aktivne volilne pravice in s tem odpravi neenakost volilne udeležbe. Nekatere države pa naredijo še korak dlje, in državljane, ki se kljub obveznim volitvam le-teh ne udeležijo, kaznujejo z vnaprej predpisanimi sankcijami. Skozi diplomsko nalogo poskušam tako prikazati oziroma ugotoviti, ali je za večjo volilno udeležbo dovolj že sam institut obvezne volilne udeležbe ali so za doseg željenega cilja potrebne tudi sankcije.

Ključne besede: volilna pravica, obvezna volilna udeležba, sankcije.

Compulsory voting: consequences and comparison with voluntary voting turnout

Suffrage is a tool by which, all eligible citizens, have an opportunity to express their desires, preferences about the future government, and therefore cast a ballot. Democratic ideal is that as much voters as possible cast their ballot in order that as elections as elected government are more representative. The problem which arises is that some people do not exercise their voting right from different reasons. The mechanism that eliminates such problem is compulsory voting where all eligible voters are obliged to cast the ballot and therefore the unequal participation is resolved. Some of the states also do a step further and punish the people who do not exercise their right to vote. Through my thesis I am trying to demonstrate whether the mechanism of compulsory is enough by itself or is there a need for penalties in order to reach high voter turnout.

Key words: right to vote, compulsory voting, penalties.

KAZALO

1	UVOD	7
1.1	Metodološki okvir	8
1.1.1	Predmet in cilj diplomskega dela	8
1.1.2	Hipoteze	8
1.1.3	Metode in tehnike	9
1.1.4	Struktura diplomskega dela	9
2	VOLILNA PRAVICA	10
2.1	Volilna pravica	10
2.2	Volilna pravica - pravica ali dolžnost	10
3	POLITIČNA PARTICIPACIJA	13
3.1	Socioekonomski status	14
3.2	Starost	15
4	NUJNOST VISOKE STOPNJE VOLILNE UDELEŽBE	18
4.1	Vrsta volilne udeležbe	20
5	OBVEZNA VOLILNA UDELEŽBA	21
5.1	Positivna plat obvezne volilne udeležbe	22
5.2	Kritika obvezne volilne udeležbe	23
5.3	Posledice obvezne volilne udeležbe	23
5.3.1	Višja volilna udeležba	24
5.3.2	Večje število neveljavnih glasov	24
5.3.3	Enaka volilna udeležba	25
5.3.4	Manjši stroški volilnih kampanj	25
5.4	Sankcije in izvrševanje le-teh	26
5.4.1	Sankcije za kršenje obvezne volilne udeležbe	26
5.4.2	Izvrševanje sankcij	27
6	IZBRANE DRŽAVE	29
7	INTERPRETACIJA DEJAVNIKOV	31
7.1	Volilna udeležba	31
7.2	Neveljavni glasovi	33
7.3	Starost volivcev	35
7.4	Socioekonomski status volivca	36
8	ZAKLJUČEK	38
9	LITERATURA	41

PRILOGE	45
Priloga A: Volilna udeležba in število neveljavnih glasov v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije	45
Priloga B: Volilna udeležba in število neveljavnih glasov v državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij	45
Priloga C: Volilna udeležba in število neveljavnih glasov v državah s prostovoljno volilno udeležbo.....	46
Priloga Č: Neveljavni glasovi v vseh treh skupinah držav	47
Priloga D: Podatki o starosti volivcev v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije (crosstabs)	48
Priloga E: Podatki o starosti volivcev v državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij (crosstabs)	50
Priloga F: Podatki o starosti volivcev v državah s prostovoljno udeležbo (crosstabs)	51
Priloga G: Podatki o socioekonomskem položaju volivcev državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije (crosstabs).....	53
Priloga H: Podatki o socioekonomskem položaju volivcev državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij (crosstabs).....	55
Priloga I: Podatki o socioekonomskem položaju volivcev državah s prostovoljno volilno udeležbo (crosstabs)	57
Priloga J: Podatki o starosti in socioekonomskem položaju posameznikov (crosstabs)	59

1 UVOD

Za demokratične države je značilno, da je izvrševanje aktivne volilne pravice osnovna državljanska pravica, na podlagi katere volivci soodločajo pri izbiri predstavnikov oblasti oziroma na ta način sporočajo njihova »stališča« glede morebitne prihodnje oblasti ali zgolj določenega zakona, ukrepa. Volilna pravica pa ni že od nekdaj pripadala vsem. Skozi zgodovino je bila volilna pravica močno omejena, običajno je bila podeljena le moškemu spolu določene starosti in določenega statusa ter razreda. Danes še vedno obstajajo pogoji, ki omejujejo posedovanje volilne pravice, vendar so ti običajno vezani predvsem na starost in duševno zdravje volivca. Volilna pravica posameznikom omogoča udeležbo na volitvah ali v drugih oblikah politične participacije, le-ta pa je seveda pomembna, saj je oblast v rokah ljudstva in zato naj ljudstvo tudi odloča, kdo bo imel oblast, in temu posledično, kako bo ta oblast delovala. Nekateri ljudje se tega zavedajo, zato tudi dosledno izvršujejo svojo aktivno volilno pravico, drugi pa tega preprosto ne počnejo. To je seveda odvisno od vsakega posameznika posebej in številne empirične raziskave so »razkrile«, katere značilnosti posameznika povečujejo njegov interes za politično participacijo, ampak več o tem kasneje.

V samem dojetju volilne pravice prihaja do razhajanj. Nekateri ljudje volilno pravico dojemajo kot osnovno državljansko pravico. To pomeni, da ima državljan možnost, da izvrši svojo volilno pravico, vsakemu posamezniku pa je tudi prepuščena svobodna odločitev, ali bo le-to izvršil ali ne. Na drugi strani so ljudje, ki volilno pravico dojemajo kot dolžnost, ki ti je dana kot državljanu in katero je potrebno spoštovati in izvršiti. Zaradi teh razhajanj med percepcijo volilne pravice se nekateri sprašujejo, ali institut obvezne volilne udeležbe pomeni kršenje človekovih pravic ali ne.

Še ena stvar, ki me je spodbudila k globljem razmišljanju je ta, ali se posamezniki v državah z obvezno volilno udeležbo res podredijo tej državljanski dolžnosti ali se ji uprejo na različne načine. Že v državah s prostovoljno volilno udeležbo se na volitvah zgodi, da pride do neveljavnih glasov. Analize razkrivajo različne razloge za ta pojav, med le-timi so nezadovoljstvo posameznika z izbiro, razočaranje posameznika nad pričakovanim rezultatom, ki ga ponavadi doseže njegova izbira in podobno. Zato bom v diplomskem delu tudi preverila, ali je večje število neveljavnih glasovnic moč povezovati z vprašanjem obvezne oziroma neobvezne volilne udeležbe.

1.1 Metodološki okvir

1.1.1 Predmet in cilj diplomskega dela

V diplomskem delu želim ugotoviti, ali obstajajo razlike v posledicah, ki jih prinaša ureditev instituta obvezne oziroma neobvezne volilne udeležbe. V teoretičnem delu bom predstavila sam institut obvezne volilne udeležbe in teoretična izhodišča ter empirične ugotovitve različnih avtorjev glede volilne pravice, politične participacije ter samih posledic, ki jih prinaša institut (ne)obvezne volilne udeležbe. V empiričnem delu diplomske naloge bom s pomočjo spodaj naštetih kazalnikov ugotavljala, ali obstajajo razlike v posledicah (ne)obvezne volilne udeležbe, ki bi se morale pokazati glede na teoretičen del. Za izvedbo empiričnega dela sem si tako postavila štiri kazalnike:

- višina volilne udeležbe,
- število neveljavnih glasovnic,
- starost volivcev,
- socioekonomski status volivcev.

Cilj diplomskega dela je namreč ugotoviti, ali je (ne)obveznost volilne udeležbe ter ureditev le-te povezana s samo volilno udeležbo ali ne. Ali ljudje izvršujejo svojo aktivno volilno pravico zaradi sankcij, ki v nasprotnem primeru sledijo, ali zaradi čuta državljske dolžnosti po spoštovanju zakonov in pravil. V empirični raziskavi bom torej preverjala zgoraj omenjene kazalnike v treh skupinah držav:

- skupina držav z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije za neudeležbo,
- skupina držav z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij za neudeležbo,
- ter skupina držav s prostovoljno volilno udeležbo.

1.1.2 Hipoteze

V diplomskem delu sem si zastavila tri hipoteze in eno raziskovalno vprašanje:

H1: Države, ki imajo obvezno volilno udeležbo in izvajajo sankcije, bodo imele višjo volilno udeležbo in več neveljavnih glasov na volitvah kot države s prostovoljno volilno udeležbo in države z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij.

H2: Države z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, bodo imele višji delež mladih volivcev kot države z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij, in države s prostovoljno volilno udeležbo.

H3: Države z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, bodo imele višji delež volivcev z nižjimi dohodki kot države z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij, in države s prostovoljno volilno udeležbo.

RV: Ali je že sam institut obvezne volilne udeležbe dovolj učinkovit ali je za doseg visoke volilne udeležbe potrebno tudi izvrševanje sankcij za neudeležbo?

1.1.3 Metode in tehnike

V diplomskem delu bom uporabila naslednje raziskovalne metode in tehnike. V teoretskem delu bo prevladovala sekundarna analiza obstoječih virov, s katero bom predstavila teoretična izhodišča oziroma podlago za svoje diplomsko delo. Predstavila bom teoretične predpostavke in empirične ugotovitve avtorjev, ki se nanašajo predvsem na koncept volilne pravice, volitev, politične participacije ter instituta obvezne volilne udeležbe. Za empirični del bom uporabila analizo statističnih podatkov ter statistično analizo javnomnenjskih podatkov, kjer se bom poslužila tudi programa SPSS.

1.1.4 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo bo zgrajeno iz uvoda, teoretičnega dela, lastnega empiričnega dela ter zaključka. V uvodu bom na kratko predstavila obravnavano tematiko, cilj raziskovanja, hipoteze ter uporabljeno metodologijo. V teoretičnem delu bom predstavila teoretična izhodišča diplomskega dela, predvsem razmisleke o volilni pravici kot pravici oziroma dolžnosti, ugotovitve povezane s politično participacijo in volilno pravico ter ugotovljene posledice instituta obvezne volilne udeležbe. Nadaljevala bom z empiričnim delom, kjer bom naredila lastno analizo o povezavi med ureditvijo (ne)obvezne volilne udeležbe in izbranimi posledicami na izbranem vzorcu držav. Sledil bo zaključek, kjer bom kritično soočila teoretičen in empiričen del.

2 VOLILNA PRAVICA

2.1 Volilna pravica

Participacija v volilnem procesu oziroma volilna pravica je v večini sodobnih demokracij ustavna pravica, slednja se deli na aktivno in pasivno volilno pravico. Aktivna pravica je pravica oddati glas na volitvah oziroma pravica voliti, pasivna pravica pa je pravica biti izvoljen (The Electoral Knowledge Network 2012a). Za potrebe diplomskega dela se bom osredotočila predvsem na aktivno volilno pravico, torej pravico voliti.

Aktivno volilno pravico uživajo vsi državljani, ki izpolnjujejo določene pogoje. Ti pogoji se razlikujejo od države do države, se pa navadno vežejo predvsem na starost oziroma polnoletnost (Grad 2004, 38–9). Naj poudarim, da je bila volilna pravica dolgo časa omejena in nekaterim posameznikom ni bilo dovoljeno oziroma omogočeno, da bi soodločali pri izbiri predstavnikov oblasti. Omejitve, zaradi katerih posamezniki niso imeli volilne pravice, so bile naslednje: barva kože, nacionalna pripadnost, spol, pripadnost določenemu stanu in podobno. Sodobne demokracije pa takšnih omejitev naj ne bi poznale (Zajc 2004, 33).

Danes so izjeme, ki so izključene iz uveljevanja volilne pravice, le nekateri posamezniki. Le-ti ne zadoščajo starostnim pogojem ali pa jim je bila volilna pravica odvzeta zaradi nesposobnosti ali duševne bolezni (Grad 2004, 38–9). Volilna pravica je vendarle pomembno sredstvo, saj posamezniku omogoča, da se izrazi o tem, kdo naj v njegovem imenu sprejema pomembne družbene odločitve (Grad in drugi 2012, 8).

2.2 Volilna pravica - pravica ali dolžnost

Načela sodobne demokracije dajejo volilni pravici tudi pravno veljavo in so naslednja:

- **neposredna volilna pravica**, ki pomeni to, da volivci neposredno glasujejo za člane predstavniškega telesa;
- **splošna volilna pravica**, katera omogoča, da imajo vsi posamezniki pravico do volilne pravice, ne glede na raso, narodnost, spol in druge lastnosti posameznika, omejitve pa so navadno določene le glede na starost in duševno zdravje posameznika;

- **svobodna volilna pravica**, katera pomeni, da se lahko volivec na volitvah svobodno opredeli oziroma svobodno izbira med kandidati¹;
- **enaka volilna pravica**, ki pomeni, da ima vsak volivec en glas in, da so vsi glasovi enakovredni;
- **tajnost glasovanja**, ki volivcu omogoča svobodno izbiro in prepreči izvajanje pritiska na volivca (Grad in drugi 2012, 9–14).

Tukaj si postavljam vprašanje, ali je izvrševanje aktivne volilne pravice dolžnost volivca ali njegova pravica. Argumenti, ki zagovarjajo volilno pravico predvsem kot pravico, so naslednji.

Volilna pravica spada med osebne pravice. Izhaja iz ljudske suverenosti, je neodtujljiva in predstavlja enega izmed temeljnih vidikov svobodne osebnosti, zaradi slednjega jo lahko vsak volivec uveljavlja po svoji presoji (Grad 1990, 16). Prav tako demokracija temelji na pravici do participacije in ne na dolžnosti participiranja v javnem odločanju. Že sama beseda pravica nakazuje na dejstvo, da je kot take ni potrebno izvrševati, sicer bi se temu reklo dolžnost in ne pravica (Campbell in Ackary Stone 2003, 269). Nekateri smatrajo in promovirajo volilno pravico kot dolžnost oziroma sredstvo, s katerim želijo povečati participacijo državljanov, ampak takšna poteza lahko privede ravno do nasprotnega učinka. Zaradi občutka prisile oziroma dolžnosti naj volivci ne bi izrazili resnične volje in bi lahko prišlo do odmika od prave volje državljanov. Zato Deganova zagovarja volilno pravico kot pravico in ne državljansko dolžnost (Degan 2010, 4). Prav tako je na primer v Nacionalnem aktu registracije volivcev iz leta 1993, kjer je ameriški kongres zapisal, da je volilna pravica osnovna in temeljna človekova pravica. Dolžnost vlade pa je, da promovira in ljudi spodbuja k izvrševanju le-te (Keyssar 2009, 253).

---

¹ Svobodna volilna pravica pomeni tudi to, da se posameznik sam odloči, ali bo svojo aktivno volilno pravico izvršil ali ne (Grad 1990, 15).

Raziskava, ki sta jo izvedla Blais in Thalheimer (v Blais 2000, 104–5) pa je pokazala, da kar petinosemdeset odstotkov anketiranih volivcev smatra izvrševanje aktivne volilne pravice kot dolžnost, za triinosemdeset odstotkov pa je dolžnost tudi glavni razlog oziroma motivator za njeno izvrševanje. Blais (2000, 93) tudi pojasni, zakaj ljudje dojemajo volilno pravico kot dolžnost. Po njegovem mnenju je razlog ta, da ljudje verjamejo v demokracijo, v poštene in svobodne volitve. Ljudje se namreč dobro zavedajo, da obstajajo tudi države, kjer ljudje te osnovne, demokratične pravice še vedno nimajo. To vpliva na njihovo odločitev, da volilno pravico doživljajo kot dolžnost.

Grad (2004, 45) pravi, da je volilna pravica smatrana kot kolektivna pravica oziroma družbena funkcija in naj bi bila zaradi družbene obveze zato dojeta kot dolžnost.

3 POLITIČNA PARTICIPACIJA

»Politična participacija je participacija v procesu vladanja in priložnost za politično participacijo je v bistvu priložnost za večino zasebnikov, da so udeleženi v procesu, s katerim se izbirajo politični voditelji ter oblikujejo in uresničujejo vladne politike« (Brezovšek 1995, 201).

Volilna udeležba je oblika politične participacije. V demokraciji se lahko namreč politična participacija pojavlja v več oblikah, torej, od volitev predstavnikov v rednih intervalih do udeleževanja referendumov, tvorjenja političnih skupin ali pa udeleževanja v legalnih in nelegalnih protestih. Posamezniki se poslužujejo takšnih oblik politične participacije, saj pričakujejo, da bo njihovo delovanje imelo nek vpliv na vsebino vladnih politik. Ni pa nujno, da se ljudje politično udeležujejo le zaradi rezultatov tega udeleženja, ampak zgolj zaradi lastne zadovoljitve in sreče (Weitz-Saphiro in Winters 2008, 4).

Zakaj je politična participacija pomembna? Verba in Nie (v Marien 2007, 4) pravita, da je participacija zelo pomembno sredstvo, preko katerega lahko državljani sporočajo svoje preference vladi. Če namreč del ljudstva ne bo participiral oziroma glasoval, potem vlada njegove preference ne bo vzela v obzir, saj jih ne bo zaznala.

Dahl (v Engelen 2007, 24) pravi, da mora imeti vsak član demokracije možnost, da ostalim članom demokracije pove, kakšna so njegova stališča do politike oziroma kakšno politiko zagovarja, in to dejanje izvrši z volitvami.

Različne značilnosti posameznika povečujejo ali zmanjšujejo njegov interes za izvrševanje aktivne volilne pravice. Lastnosti posameznikov, s katerimi teoretiki pogosto pojasnjujejo različne stopnje politične participacije posameznikov, so naslednje: starost, socioekonomski status, religioznost, zaposlitveni status, članstvo v sindikatih in podobno (Norris 2002, 94). Izobrazba se je izkazala kot dejavnik, ki v veliki meri vpliva na posameznikovo odločitev o participaciji. Welchova (in drugi 2009, 203) pravi, da je možnost, da se bo posameznik, ki je končal visoko šolo ali fakulteto, udeležil volitev, sedemdeset odstotna. Ta možnost pa je za polovico manjša, če ima posameznik dokončano le osnovno šolo (Welch in drugi 2009, 203). Starost posameznika in njegov socioekonomski status pa sta eni izmed lastnosti, ki najbolj

vplivata na razlike v politični participaciji in sta tudi najpogosteje obravnavani značilnosti posameznika v povezavi s politično participacijo (Gallego 2007, 2). Tudi Norrisova (2002, 91) poudarja, da je socioekonomski status posameznika najmočnejši pokazatelj tega, ali se bo posameznik udeležil volitev ali ne, saj so že najbolj zgodnje raziskave pokazale močno povezavo med volilno udeležbo ter socioekonomskim statusom posameznika, oziroma natančneje med njegovo izobrazbo, dohodkom in poklicno pripadnostjo.

Starost pa se je prav tako izkazala kot precej močen dejavnik stopnje posameznikove politične aktivnosti v mnogih študijah. Se pa moč slednjega dejavnika precej razlikuje od države do države (Parry in drugi 1992, 153). Na podlagi napisanega sem si izbrala dva kazalnika za ugotavljanje obstoja razlik v posledicah (ne)obvezne volilne udeležbe, to sta socioekonomski status in starost posameznika, sicer najpogosteje obravnavana dejavnika politične participacije.

3.1 Socioekonomski status

Prvi pomemben dejavnik, ki ga bom preučevala v povezavi s politično participacijo, je **socioekonomski status**. V tem podpoglavju bom predstavila različne poglede avtorjev, in sicer o vplivih, ki jih ima izbrani kazalnik na stopnjo politične participacije posameznika. Milbrath (1972, 120) socioekonomski status razdeli na tri komponente, in sicer na poklic, dohodek in izobrazbo.

Mnogo študij, ki so bile izvedene v zahodnih državah, kaže na to, da sta dohodek in politična participacija pozitivno povezana, oziroma med njima obstaja pozitivna korelacija. Torej, večji dohodek kot ga ima oseba, večja je možnost, da takšna oseba politično participira (Campbell in drugi v Milbrath 1972, 120). Verba in Nie (1987, 126) pravita, da se volivca z visokim socioekonomskim statusom povezuje z več veščinami, z večjim zavedanjem o političnih zadevah ter z več sredstvi. Takšni ljudje so tudi bolj izpostavljeni pogovorom, ki se nanašajo na politiko, in imajo veliko več interakcij z ljudmi, ki participirajo.

Verba in drugi (1995, 189) namreč ugotavljajo, da so ljudje z višjimi dohodki na splošno bolj politično aktivni kot ljudje z nizkimi dohodki, in sicer tako na volitvah kot tudi v drugih političnih aktivnostih, na primer v volilnih kampanjah, na protestih, v

političnih strankah in podobno. Franklin (v Blais in ostali 2000, 6) prav tako ugotavlja, da večja kot je posameznikova izobrazba in večji kot je njegov dohodek, večja je možnost, da takšen posameznik politično participira, oziroma mu je participacija, v primerjavi s posameznikom z nižjo izobrazbo in nižjimi dohodki, v večji meri omogočena.

Posamezniku namreč socioekonomska sredstva omogočajo ali ovirajo participacijo. Posameznike z več dobrinami oziroma z visokim socioekonomskim statusom obdaja okolje, ki je pozitivno naravnano za participacijo in politično udejstvovanje. Takšno okolje je namreč bolj prepojeno s pozitivnim odnosom do državljskih dolžnosti, demokratičnimi normami in podobno, kot okolje, kjer pretežno živijo ljudje z nizkim socioekonomskim statusom (Leighley v Stein in drugi 2005, 4). Prav tako slednji avtorji menijo, da volitve zahtevajo stroške, ki jih ljudje z visokimi dohodki lažje poravnajo kot ljudje z nižjimi dohodki. Ti stroški so na primer zbiranje informacij o ponujenih opcijah na volitvah, pot do volišč in podobno (Stein in drugi 2005, 4).

3.2 Starost

Drug pomemben dejavnik pa je **starost** volivca. Tudi tu se prepletajo ugotovitve in pogledi različnih avtorjev, in sicer glede samega vpliva starosti posameznika, na posameznikovo stopnjo politične participacije. Eden izmed teoretikov podaja naslednje argumente, s katerimi potrjuje to dejstvo. Starejši ljudje so skozi življenje participacijo oziroma udeležbo na volitvah doželi kot nekaj običajnega, stalnega. Prav tako imajo starejši ljudje občutek, da je participacija neka družbena norma, ki jo morajo spoštovati, in jo dojemajo bolj subjektivno (Goerres 2007, 90). Še dodaten pojasnjevalni argument pa je ta, da je za starejše ljudi bolj verjetno, da bodo glasovali oziroma participirali zato, ker dlje časa živijo na nekem območju, kot mlajši volivci (Goerres 2007, 90). Grad (2004, 45) je izpostavil dejstvo, da ljudje smatrajo volilno pravico kot družbeno funkcijo oziroma družbeno obvezo, in ker so mladi, kot ugotavlja Goerres (2007, 90), bolj mobilni, potemtakem tega občutka pripadnosti družbi in izpolnjevanja družbene obveze nimajo.

Razlog, zakaj mlajši volivci manj politično participirajo, je tudi ta, da nimajo časa, oziroma si preprosto ne vzamejo časa za politično udejstvovanje in za samo spremljanje politike. Mladi so namreč v tem obdobju obremenjeni z drugimi življenjskimi spremembami, kot je odhod od doma, iskanje prve službe, načrtovanje prihodnosti in podobno (Welch in drugi 2009, 203).

Tudi Oppenhius (v Blais in ostali 2000, 7) podobno opisuje in pojasnjuje dejstvo, da mlajši volivci participirajo bistveno manj kot starejši volivci. Razlog je torej v tem, da so mlajši volivci zaradi njihove mobilnosti manj vpleteni oziroma zainteresirani za politiko. Welchova (in drugi 2009, 203) pravi, da so mlajši volivci manj zainteresirani za politiko in se posledično ne udeležujejo volitev bodisi zaradi tega, ker ne zaznajo znatne razlike med tekmujočimi političnimi strankami, bodisi so mnenja, da politične stranke oziroma kandidati ne naslavljajo in ne izpostavljajo problemov, ki se povezujejo z mladimi. Prav tako je za mladega volivca zelo pomembno v kakšnem okolju odrašča, kajti njegovo zanimanje za politiko je v veliki meri odvisno od izobrazbe in politične angažiranosti njegovih staršev, ter tudi od odnosa, ki ga imajo njegovi starši do participativne politične kulture (Welch in drugi 2009, 203).

Dalton (v Blais in ostali 2000, 7) ugotavlja, da se takšen trend glede politične participacije pojavlja zaradi samega poteka življenjskega ciklusa, saj s tem ko mladi odraščajo, postajajo starši, začno plačevati davke, s tem vplivi vladnih politik nanje postanejo bolj opazni in posledično takšen posameznik postane za politiko bolj zainteresiran in politično aktiven.

Ampak potrebno je povedati, da participacija po določeni starosti zopet upade. Trend je namreč naslednji. Pri mladih volivcih je participacija precej nizka, potem pri volivcih srednjih let precej naraste, po šestdesetemu letu pa zopet upade. Največ volivcev, ki participirajo, je torej starih nekje med trideset in šestdeset let (Verba in Nie 1987, 139). Razlogi, zakaj je za mlajše volivce, pod trideset let, in starejše volivce, nad šestdeset let, značilna nizka stopnja volilne participacije, so po mnenju Verbe in Nie (1987, 139) naslednji. Mlajši volivci večinoma še niso ustaljeni – nimajo še stalno urejenega prebivališča ter poklica. Prioriteta mlajšega volivca je namreč začetek poklicne poti in urejanje družine, zato jih v tem obdobju politično udejstvovanje ne zanima v veliki meri. Starejši volivci pa se v tistem času že upokojujejo, pojavljati se za začnejo razne

fizične ovire in utrujenost, zato zanimanje za politično življenje upada sočasno s procesom staranja (Verba in Nie 1987, 139).

Tudi Gallegova (2007, 7) ugotavlja, da je, kar se tiče politične participacije, najbolj aktivna srednja generacija volivcev.

Torej, kot sem že omenila, značilnosti posameznika povečujejo ali zmanjšujejo njegov interes za izvrševanje aktivne volilne pravice, in zaradi teh značilnosti prihaja do neenake participacije, ki pa je po Lijphartu (1997, 524) velik demokratičen problem. Na tem mestu naj predstavim pojem volilne abstinence, ki pa se ne povezuje toliko z osebnostnimi lastnostmi posameznika, ampak bolj s posameznikovim odnosom do politike. Volilno abstinenco se navadno razlaga s pojmom politične odtujenosti, kar pomeni, da volivci ne vedo, koga bi volili, saj jih politika ne zanima in zato niso seznanjeni s ponujenimi kandidati; menijo, da volitve na politiko nimajo učinka in so zato nesmiselne in podobno (Grad in drugi 2012, 40). Avtorji namreč ugotavljajo, da imajo manj možnosti, da se bodo udeležili volitev predvsem ljudje, ki niso vključeni v civilno družbene organizacije, in ljudje, ki ne zaupajo oblasti oziroma predstavnikom oblasti. In ravno pomanjkanje zaupanja v oblast, oziroma njene reprezentativne predstavnike, je močna determinanta volilne abstinence (Klandermans in Roefs 2001, 205). »Volilna abstinenca je slaba ideja, ker pomeni nezaupnico demokraciji« (Kranjc 2002).

Torej, kot sta omenila Verba in Nie (v Marien 2007, 4), je participacija pomembna za zdravo demokracijo, volilna abstinenca pa je odraz slabe demokracije. Naslednje poglavje bom zato posvetila zaželenosti visoke stopnje volilne udeležbe oziroma nevarnosti nizke stopnje le-te.

4 NUJNOST VISOKE STOPNJE VOLILNE UDELEŽBE

Volilna udeležba je odličen pokazatelj demokratične kakovosti, saj pokaže kolikšen je interes državljanov, da so zastopani s strani predstavnikov (Lijphart v Lijphart 2008, 94). Demokracija se je namreč pojavila zaradi potrebe oziroma zahtev državljanov po sodelovanju pri vladanju in sprejemnaju odločitev in njen glavni namen je, da presega vladanje enega posameznika ali manjše skupine (Lansford 2007, 1). Leverjeva (2009, 11) pravi, da je demokratični politični sistem javno dobro in izide oziroma rezultate tega uživajo vsi državljani, tudi tisti, ki so apatični in ne gredo na volitve, kar je po njenem mnenju nepošteno do volivcev. Obvezna volilna udeležba naj bi tako odpravila takšno nepravilnost, oziroma vsaj zmanjšala število »free-riders«, kot jih avtorica poimenuje (Lever 2009, 11). Ljudje so tisti, katere prizadenejo ukrepi, odločitve oziroma javne politike, zato morajo ljudje sodelovati pri procesu izbire ljudi, ki bodo te odločitve, ukrepe in politike sprejemali. Iz tega sledi, da je nizka volilna udeležba slaba za demokracijo (Engelen 2007, 24).

Prav tako je volilna udeležba posreden indikator politične enakosti, saj je udeležba na volitvah močna povezana s socioekonomskim statusom. Zaželjena je torej visoka stopnja volilne udeležbe, saj le-ta pomeni večjo politično enakost med državljani, nizka udeležba pa ravno obratno (Lijphart v Lijphart 2008, 94). Pateman (v Goidel in drugi 1999, 85) pravi, da je visoka stopnja volilne udeležbe pomembna in nujna, saj je znak zdrave demokracije. Politični sistem, v katerem se na volitvah izkazuje visoka stopnja volilne udeležbe je tudi viden, kot bolj odziven na potrebe volilnega telesa oziroma na potrebe volivcev, kot pa politični sistem, ki je povezan z nizko stopnjo volilne udeležbe (Mackerras in McAllister 1999, 218).

Mednarodne raziskave so namreč pokazale, da je neenakost volilne udeležbe močno negativno povezana s stopnjo volilne udeležbe, saj nižja kot je udeležba na volitvah, večja je neenakost le-te (Keaney in Rogers v Engelen 2007, 24). Prav tako Lijphart (1997, 524) pravi, da je nizka stopnja volilne udeležbe zelo resen demokratičen problem, katerega posledica je neenakopravnost. Nizka stopnja volilne udeležbe pomeni nezadostno volilno udeležbo, ki je sistmatično pristranska do manj premožnih državljanov, ter nezadosten političen vpliv (Lijphart 1997, 524).

Prav tako se ob nizki volilni udeležbi pod vprašaj postavi legitimnost izvoljenih, iz razloga, da jih je izvolil le manjšinski del volilnega telesa, ter sam koncept predstavniške demokracije. Kajti zaradi nizke volilne udeležbe pride do pomanjkanja predstavništva nekaterih skupin (Norris, Patterson v Franklin 2004, 2). Velika skrb ob nizki stopnji volilne udeležbe je tudi ta, da ima posameznikova odločitev o izvrševanju aktivne volilne pravice pomemben vpliv na to, kdo bo izvoljen ter prav tako na kasnejšo vsebino javne politike (Lijphart 1997, 529).

Zaradi vseh posledic, ki jih nizka stopnja volilne udeležbe prinaša, se poskušajo iskati institucionalne rešitve, ki bi povečale stopnjo volilne udeležbe. Med predlaganimi rešitvami so na primer liberalizirana registracijska pravila, proporcionalni volilni sistem, manj pogoste volitve, sočasnost večih volitev, ter manjši ukrepi, ki spodbudijo glasovanje, kot je načrtovanje volitev ob vikendih, glasovanje po pošti in podobno (Lijphart 1997, 534–37). Franklin (v Hill in Louth 2004, 18) je v raziskavi namreč ugotovil, da imajo države, kjer so volitve izpeljane ob praznikih ali vikendih, tudi do šest odstotkov višjo volilno udeležbo kot države, kjer so volitve izvršene med tednom oziroma na dela ne prost dan (Franklin v Hill in Louth 2004, 18). Grofman (v Hill in Louth 2004, 18–9) za povečanje stopnje volilne udeležbe predlaga naslednje rešitve, in sicer, dvodnevne oziroma večdnevne volitve ter postavitev volišč v nakupovalna središča.

Keaney in Rogers (2006, 6) sta za rešitev problema nizke volilne udeležbe predstavila bolj dolgoročne dejavnike, za udejanjenje katerih pa je potrebno sodelovanje širšega kroga akterjev, na primer javnih služb, nacionalne in lokalne oblasti, prostovoljnih organizacij, izobraževalnih ustanov in tako dalje. Predlogi, ki sta jih avtorja navedla so namreč naslednji: spodbujanje državljske participacije in politične deliberacije, izboljšanje položaja oziroma ugleda političnih strank, okrepitev lokalnih političnih

strank ter podpiranje in spodbujanje ljudi, ki se že politično udeležujejo (Keaney in Rogers 2006, 6).

Precej zanesljivo sredstvo za zagotovitev visoke volilne udeležbe pa je alternativa obvezni volilni udeležbi, to je obvezni vpis v volilni imenik. Čeprav velja ta institut za učinkovitega, pa države, ki ga uporabljajo, v stopnji volilne udeležbe še vedno zaostajajo za državami, ki imajo institut obvezne volilne udeležbe (Hill in Louth 2004, 19).

Blais in drugi (2003, 1) pa so z raziskavo o politični participaciji, na primeru stoenaipetdesetih volitev v enainšestdesetih demokratičnih državah, ugotovili, da volilna udeležba v državah, kjer izvršujejo volitve na praznik, ni nič večja kot v državah, kjer so volitve izvedene na delovni dan. Tudi različne metode registracije volivcev niso pokazale sistematičnega učinka na volilno udeležbo. Kar pa se je izkazalo kot učinkovito, oziroma naj bi prinašalo visoko volilno udeležbo, pa je naslednje: institut obvezne volilne udeležbe, ki za neudeležbo predvideva sankcije; proporcionalni ali mešani volilni sistem ter omogočeno predhodno glasovanje, glasovanje po pošti ali glasovanje preko zastopnika oziroma pooblaščenca (Blais in drugi 2003, 1).

Hill in Louth (2004, 23) pa pravita, da je institut obvezne volilne udeležbe bolj učinkovit kot vse zgoraj naštetе rešitve skupaj in je edini institut, ki lahko doseže devetdeset odstotno volilno udeležbo (Hill in Louth 2004, 23). Tudi po mnenju Lijpharta (1997, 534–37) je institut obvezne volilne udeležbe zagotovo tisto sredstvo, ki daje najbolj prepričljive rezultate.

4.1 Vrsta volilne udeležbe

Glede na formalno ureditev (ne)obveznosti volilne udeležbe je države moč razvrstiti v tri skupine. Prva skupina so države, ki imajo obvezno volilno udeležbo in za kršitev le-te predvidene tudi določene sankcije oziroma kazni. Če se volilni upravičenec volitev ne udeleži, bo kaznovan s sankcijo, te pa se od države do države razlikujejo. Druga skupina držav so tiste, ki sicer imajo obvezno volilno udeležbo, ampak pri tem za neudeležbo nimajo predpisanih sankcij. Zadnja skupina pa je skupina držav, ki nimajo obvezne volilne udeležbe; lahko bi se dejalo, da so to države s prostovoljno volilno udeležbo (Massicotte in drugi v Krašovec 2007, 31).

5 OBVEZNA VOLILNA UDELEŽBA

Obvezna volilna udeležba je po mnenju mnogih avtorjev tista rešitev, ki je najprimernejša in najpreprostejša za reševanje problema nizke volilne udeležbe, slednja je po mnenju mnogih avtorjev nevarna za demokracijo (Engelen 2007, 25). Obvezna volilna udeležba pa ne pomeni, da mora volivec oddati glasovnico oziroma svoj glas, ampak da se zgolj udeleži oziroma pojavi na volitvah, in prevzame glasovnico, torej pravica, da ne voli, kljub temu ostaja (Lijphart v Engelen 2007, 25).

Ena izmed prvih držav, ki je uvedla institut obvezne volilne udeležbe, je bila Avstralija. Obvezna volilna udeležba je bila tu zakonsko določena za zvezne volitve leta 1911, dejansko pa se je začela izvajati šele leta 1924 (Hill in Louth 2004, 5). Na tem primeru se jasno vidi vpliv instituta obvezne volilne udeležbe na stopnjo dejanske volilne udeležbe, saj je le-ta pred izvajanjem omenjenega instituta znašala sedeminštirideset odstotkov, po implementaciji obvezne udeležbe na volitvah pa je poskočila na enaindevetdeset odstotkov (Hill in Louth 2004, 5). Poleg Avstralije sta tudi Belgija in Nizozemska pokazali odlične rezultate, v pogledu stopnje volilne udeležbe, ki jih je prinesla uvedba instituta obvezne volilne udeležbe. V Belgiji se je namreč absentizem na voliščih zmanjšal s trideset odstotkov na komaj šest odstotkov, Nizozemska pa je vseh triinpetdeset let, kolikor časa je bila uvedena obvezna volilna udeležba, imela stopnjo volilne udeležbe nad devetdesetimi odstotki (Reed in Irwin v Hill in Louth 2004, 6).

Obvezna volilna udeležba je tako eden izmed učinkovitejših ter preprostejših načinov, kako povečati politično participacijo, saj ne zahteva velike politične preнове, ampak se dotakne le pravil glede volitev in volilnih postopkov (Dagger 1997, 145).

5.1 Pozitivna plat obvezne volilne udeležbe

Lijphart (v DiClerico 2000, 151) pravi, da obvezna volilna udeležba ni zanikanje individualne svobode posameznika, saj država od volivca ne zahteva, da odda veljaven glas. Doda tudi, da je volilna udeležba majhno zmanjševanje svobode v primerjavi z drugimi nalogami, ki jih države nalagajo državljanom, kot na primer služenje vojaškega roka, plačevanje davkov in podobno (Lijphart v DiClerico 2000, 151). Zagovorniki instituta obvezne volilne udeležbe namreč trdijo, da nizka volilna udeležba spodkopava legitimnost izvoljenih ter porodi dvom o tem, ali bi bil izid volitev drugačen, če bi vsak volivec opravil svojo dolžnost in oddal svoj glas (Massicotte, Blais in Yoshinaka 2004, 33). Lijphart (v DiClerico 2000, 148) se sprašuje, ali se lahko vlada, ki je izvoljena na volitvah z nizko udeležbo, res okliče za reprezentativno vlado. Drug problem nizke volilne udeležbe pa je ta, da nekatere skupine ljudi volijo v večji meri kot druge, kar pomeni, da povzročajo nesorazmeren vpliv na vlado, njene odločitve in politike (Lijphart v DiClerico 2000, 148). Tudi Digger (1997, 147) pravi, da obvezna volilna udeležba ustvarja jasnejšo sliko glede samih preferenc volivcev, ker naj bi se volitev udeležilo večje število volivcev oziroma vsi volilni upravičenci.

Lijphart (v DiClerico 2000, 149) zoper problema nizke stopnje volilne udeležbe predlaga splošnejšo reformo – obvezno volilno udeležbo. Ob tem pa ga preseneča dejstvo, da se je le-ta izkazala kot učinkovita kljub temu, da so kazni za neudeležbo v večini držav zelo majhne, v nekaterih državah pa se sploh ne izvršujejo.

Argument v prid obvezne volilne udeležbe je tudi ta, da ohranja stalno visoke ravni volilne udeležbe, in s tem prepreči nevaren in nenaden porast volilne udeležbe v kriznih obdobjih, kjer naj bi prej nezainteresirani državljani podprli predvsem skrajne stranke (Tingsten v Lijphart 1997, 540). Obvezna volilna udeležba pa naj bi volivce, poleg volitev, spodbudila tudi k ostalim oblikam politične participacije, na primer k razpravi o sami politiki, sodelovanju v volilnih kampanjah in podobno (Digger 1997, 148).

5.2 Kritika obvezne volilne udeležbe

Pa pogledjmo še argumente, ki nasprotujejo institutu obvezne volilne udeležbe. Nasprotniki instituta obvezne volilne udeležbe vidijo volilno pravico kot pravico. To pomeni, da glasovanje ni dolžnost vsakega državljana, ampak je njegova osnovna pravica in je zatorej od vsakega posameznika odvisno, ali bo izvršil dano pravico ali ne. Poudarjajo torej, da je obvezna volilna pravica v popolnem nasprotju z načelom svobodnih volitev, kjer naj bi se vsak posameznik svobodno odločal, ali se bo udeležil volitev in glasoval ali ne² (Mackenzie v Massicotte in drugi 2004, 33–4). Kritiki instituta obvezne volilne udeležbe zagovarjajo dejstvo, da je najbolj optimalna politična participacija tista, kjer se ljudje svobodno odločajo, ali se bodo volitev udeležili ali ne, in zato zavračajo institut obvezne volilne udeležbe (Gretschew 2002b, 30). Abraham (v Lijphart 1997, 540) izpostavi tudi skrb, da obveznost udeležbe na volitvah sili na volišča ljudi, ki imajo malo političnega znanja in interesa, zaradi česar verjetno ne bodo oddali dobro preišljenega glasu.

Nasprotniki instituta obvezne volilne udeležbe pravijo, da je nizka volilna udeležba tudi dobra stvar, saj je le-ta lahko namreč legitimen pokazatelj nezadovoljstva in nekakšen opozorilni znak politični opciji. Iz tega vidika obvezna volilna udeležba zmanjšuje možnost takšne legitimne poti izkazovanja nezadovoljstva državljanov (Nevitte v Massicotte in drugi 2004, 34).

5.3 Posledice obvezne volilne udeležbe

V tem poglavju bom predstavila posledice, ki jih prinaša institut obvezne volilne udeležbe. V teoriji bom torej predstavila vse posledice, ki so jih različni avtorji identificirali, medtem ko bom v empiričnem delu preučevala le naslednje: ali se zaradi obvezne volilne udeležbe dejansko poveča volilna udeležba na volitvah; ali se zaradi tega poveča število neveljavnih glasov; ali zaradi tega posledično pride do večje sorazmernosti v glasovanju glede na starost ter socioekonomski faktor.

---

² Vendar – kot sem omenila – tajnost glasovanja še vedno posamezniku omogoča, da glasovnice ne odda ali pa odda neveljavno glasovnico (Lijphart v Engelen 25, 2007).

5.3.1 Višja volilna udeležba

Institut obvezne volilne udeležbe je bil, v prvi vrsti, uveljavljen z namenom povečanja volilne udeležbe na volitvah. Avtorji ugotavljajo, da se državam z obvezno volilno udeležbo poveča povprečna udeležba na volitvah za kar petnajst odstotkov, kar je kar precejšnji učinek (Gratschew v Krašovec 2007, 33).

Vprašanje, ki si ga postavljam je, ali se ljudje udeležujejo volitev zaradi sankcij oziroma strahu pred njimi ali zgolj iz moralne plati, ker je obvezna volilna udeležba zakonsko določena in s tem torej tudi izpolnjujejo svojo državljansko dolžnost.

5.3.2 Večje število neveljavnih glasov

Da je glasovnica, ki se odda na volišču veljavna, mora zadostiti določenim kriterijem. Glasovnice, ki se štejejo za neveljavne, so praviloma naslednje: prazne glasovnice; glasovnice, ki razkrivajo identiteto volivca na kakršenkoli način; glasovnice, kjer je obkroženo večje število kandidatov kot je dovoljeno, ter glasovnice, kjer se ne more prepoznati namen oziroma izbira volivca (The Electoral Knowledge Network 2011). Število neveljavnih glasovnic naj bi se, po mnenju mnogih avtorjev, v državah z obvezno volilno udeležbo povečalo. Število neveljavnih glasovnic v državah z obvezno volilno udeležbo se giba med dvema in osemnajstimi odstotki, kar je zopet pokazatelj nekakšnega upora volivcev proti »prisilni« udeležbi na volitvah (Farrell v Krašovec 2007, 33). Dodaten vpliv na delež neveljavnih glasov pa ima tudi izvajanje oziroma neizvajanje sankcij, saj je delež neveljavnih glasov v državah z obvezno udeležbo na volitvah, kjer se sankcije izvajajo, večji, kot na primeru držav, kjer sankcij ni (IDEA 2012). Število neveljavnih glasov, ki pa je še sprejemljivo, se giblje med tremi in štirimi odstotki (The Electoral Knowledge Network 2010).

5.3.3 Enaka volilna udeležba

V državah, kjer je nizka volilna udeležba, se srečujejo s problemom neenake volilne udeležbe oziroma neenake zastopanosti. Kot sem že omenila, bo vlada odsevala voljo manjšine in ne večine (Lever 2009, 58–9). V poglavju o politični participaciji sem predstavila ugotovitve empiričnih raziskav, da politično bolj participirajo starejši ljudje in ljudje z visokim socioekonomskim statusom. Rešitev za neenako volilno udeležbo torej Leverjeva (2009, 61) vidi v obvezni volilni udeležbi, saj so tako mladi ljudje kot ljudje z nizkimi dohodki »prisiljeni«, da se udeležijo volitev in oddajo svoj glas.

Obvezna volilna udeležba je učinkovita predvsem pri mladih, ki običajno nimajo motivacije za politično participacijo, obveznost udeležbe na volitvah pa jim da le-to. Tudi že opravljena raziskava potrjuje to dejstvo, saj je namreč samo petdeset odstotkov mladih v raziskavi odgovorilo, da bi se volitev udeležili tudi če le-te ne bi bile obvezne (Print in drugi v Martin 2012, 131).

5.3.4 Manjši stroški volilnih kampanj

V času pred volitvami se volivci odločajo, za katero stranko oziroma kandidata bodo glasovali, oziroma: ali bodo sploh glasovali. Pri tej odločitvi jim v veliki meri pomaga volilna kampanja, ki praviloma poteka pred vsakimi volitvami. Zato kandidati oziroma politične stranke uporabijo kar največ sredstev, da motivirajo volivce, da se udeležijo volitev (Semetko 2008, 2). Običajno se trud, ki je vložen v kampanjo, meri z dvema indikatorjema, to sta vložen denar in čas. Mobilizacija volivcev, konvencije, plakati, televizijski nastopi in podobno so odraz tako denarja kot časa (Brady in drugi, 2). Iz tega sledi, da si bodo politične stranke oziroma kandidati, ki imajo na razpolago več sredstev oziroma denarja kot drugi kandidati, lahko privoščili večjo in bolj obsežno volilno kampanjo in potemtakem mobilizirali večje število volivcev.

Institut obvezne volilne udeležbe ima torej ta pozitiven učinek, da zmanjšuje vlogo denarja v politiki, posledično so tako volitve bolj poštene, reprezentativne ter cenejše (Gosnell v Lijphart 2008, 217).

5.4 Sankcije in izvrševanje le-teh

5.4.1 Sankcije za kršenje obvezne volilne udeležbe

Kot sem že omenila, imamo znotraj instituta obvezne volilne udeležbe dve skupini držav. Obe skupini držav imata zakonsko oziroma kako drugače pravno urejeno obvezno udeležbo na volitvah, vendar je razlika ta, da ena skupina držav ob neupoštevanju zakonov oziroma pravil izvaja za to predpisane sankcije, druga skupina pa neudeležbe preprosto ne kaznuje oziroma ne sankcionira.

Odgovorov, zakaj država ne izvaja sankcij za neudeležbo, je več. Nekatere države so uzakonile institut obvezne volilne udeležbe, sankcij pa ne izvajajo zato, ker vlada že s samo uvedbo instituta obvezne volilne udeležbe izjavlja oziroma nakazuje na to, kakšne naj bi bile odgovornosti volivcev oziroma državljanov. Drug razlog za neizvajanje sankcij je njihova kompleksnost, tretji razlog pa je lahko pomanjkanje sredstev za njihovo implementacijo (Gretschew 2002b, 26).

Norrisova (2004, 168) pravi, da ima obvezna volilna udeležba pogosto precej opazen vpliv na stopnjo le-te, ampak ne vedno, saj je moč vpliva oziroma učinka obveznih volitev na višino volilne udeležbe odvisna od dejstva, ali so sankcije izvedene ali ne. Lahko pa se zgodi tudi to, da v državah, kjer ne izvajajo sankcij, le-te nadomesti vpliv, ki ga imajo na državljane družbene norme (Norris 2012, 9). Hillova (2002, 441) zagovarja dejstvo, da imajo države, ki izvajajo obvezno volilno udeležbo, sankcij pa ne, nižjo volilno udeležbo kot države, ki le-te izvajajo.

Podobne ugotovitve podaja Hirczy (v Hill in Louth 2004, 25), saj imajo države, ki izvajajo sankcije za neudeležbo na volitvah, v povprečju od deset do trinajst odstotkov višjo volilno udeležbo kot države, ki sankcij ne izvajajo.

Gretschewa (v Gretschew 2002b, 26) prav tako ugotavlja, da je udeležba na volitvah v državah, ki izvajajo sankcije, za deset do petnajst odstotkov višja kot v državah, kjer sankcij ni, saj meni, da je v primeru, da sankcije so, edina racionalna odločitev volivca, da se volitev udeleži.

V tem podglavju bom samo na kratko predstavila kazni, ki jih izvajajo države, ki imajo predpisane sankcije za neudeležbo.

Gretschewa (2002a, 107–8) navaja kazni, ki segajo od blagih, torej takšnih, kjer mora volivec, ki se ni udeležil volitev, navesti le legitimen razlog, do tistih, kjer se volivca sankcionira s tem, da se ga odstrani iz volilnega imenika. Torej, v nekaterih državah mora posameznik zaradi neudeležbe na volitvah podati le legitimen razlog njegove volilne neudeležbe. Ampak vprašanje, ki se tu postavi, je: kaj je legitimen razlog. Gretschewa (2002a, 107–8) pravi, da se ti razlogi razlikujejo od države do države. Tej, precej blagi obliki sankcije, sledijo denarne kazni oziroma globe, katerih višina se tudi razlikuje od države do države. Denarni kazni, ki je ponavadi največji motivator v večini situacijah v življenju, sledi služenje zaporne kazni. Ampak tukaj naj poudarim, da volivec ne gre v zapor zaradi neudeležbe na volitvah, ampak zaradi neupoštevanja prejšnje kazni. Torej, če posameznik na poravna denarne kazni oziroma globe, mu lahko država odredi zaporno kazen (Gratschew 2002a, 107–8). Posamezniku je lahko celo odvzeta volilna pravica, in sicer v primeru, če se v obdobju petnajstih let vsaj štirikrat ne udeleži volitev. Najstrožja kazen pa je odstranitev iz volilnega imenika, seveda pa lahko posameznik kasneje zopet zaprosi za registracijo, ampak mora podati tudi tehten razlog (Gratschew 2002a, 107–8).

Pri kaznih kot so recimo odvzeta volilna pravica in odstranitev iz volilnega imenika, se zopet sprašujem, kakšna je teža teh sankcij. Morda so za posameznika takšne sankcije res ene izmed strožjih, saj ti je odvzeta pravica glasu, pravica za katero so se v zgodovini vedno borili. Po drugi strani pa je ta sankcija za posameznika, ki je zelo pasiven, nepomembna, saj nima ne interesa ne občutka izgube glasu, če se mu le-ta odvzame.

5.4.2 Izvrševanje sankcij

Powell pravi, da volilna udeležba v državah z obvezno volilno udeležbo tipično presega sedemdeset odstotkov, ponavadi tudi devetdeset, ampak to ne velja za vse države, ki izvajajo ta institut. Učinek, ki ga ima obvezna volilna udeležba na dejansko udeležbo, je namreč odvisen od sankcij oziroma izvrševanja le-teh, v primerih, ko se državljan ne udeleži volitev (Powell v Bond in Smith 2011, 384).

So pa primeri, kjer sankcije niso ključnega pomena in je za dosego učinka dovolj že sam obstoj instituta obvezne volilne udeležbe v državi. Za primer lahko postavim Avstrijo, ki ima obvezno volilno udeležbo na regionalnih volitvah, ampak sankcij skorajda ne izvajajo, kljub temu pa je povprečna udeležba na teh volitvah precej večja od povprečne udeležbe na parlamentarnih volitvah. V teh državah se torej vlada zanaša na odgovornost državljanov do njihovega spoštovanja zakonov oziroma do izpolnjevanja njihovih državljanskih dolžnosti (IDEA 2012).

Empirična raziskava v drugem delu diplomske naloge bo temeljila ravno na tej predpostavki. Ali so torej sankcije tisti spodbudni dejavnik, ki vpliva na obnašanje ljudi, da se le ti udeležijo volitev, ali je to le čut državljanske dolžnosti spoštovanja zakonov in pravil.

6 IZBRANE DRŽAVE

V diplomskem delu bom analizirala posledice ureditve (ne)obvezne volilne udeležbe v demokratičnih državah. Norrisova (2012, 10) namreč pravi, da ima institut obvezne volilne udeležbe dejanski učinek na povečanje stopnje volilne udeležbe le v državah z demokratičnim režimom, predvsem v utrjenih demokracijah (Norris 2012, 10). Pojma demokracija in volitve sta tako po mojem mnenju močno povezana, saj lahko svobodne in poštene volitve temeljijo le na demokratičnih načelih. Zato bom iz raziskave morala izključiti države, ki sicer imajo obvezno volilno udeležbo, ampak so označene kot avtoritarni režimi ali hibrid med temi sistemi in demokracijo. Izbrane demokratične države pa bom razdelila v tri skupine, in sicer: prva skupina držav so države, ki imajo obvezno udeležbo na volitvah in izvajajo sankcije; druga skupina držav so države, ki imajo obvezno volilno udeležbo, vendar sankcij ne izvajajo; tretja skupina držav so države, kjer je udeležba na volitvah prostovoljna.

Selekcijo držav, ki bodo zajete v vzorec, sem naredila s pomočjo poročila Freedom in the world, ki vsako leto vrednoti napredovanje ali nazadovanje držav z vidika svobode. Raziskava Freedom in the world meri svobodo v posamičnih državah v dveh kategorijah, in sicer v kategoriji politične pravice in v kategoriji državljske svoboščine (Freedom house 2012a). Kategorija političnih pravic je nadalje razdeljena še na tri podkategorije, katere se posamično ocenjujejo; le-te so: volilni proces, politični pluralizem in participacija ter delovanje vlade. Kategorija državljskih svoboščine se deli na naslednje podkategorije: svoboda izražanja in prepričanja, pravice do združevanja in organiziranja, pravna država ter osebna avtonomija in individualne pravice. Vsaka država dobi za vsako kategorijo oceno med ena in sedem. Ocena ena predstavlja najbolj svoboden, ocena sedem pa najmanj svoboden rezultat v kategoriji. Končni status, ki ga dobi država, je določen z oceno svobode, določi se ga z naslednjo lestvico. Države, ki so ocenjene od 1.0 do 2.5, so določene kot svobodne, medtem ko so države, ki dosežejo oceno med 3.5 do 5.0, določene kot delno svobodne države. Nesvobodne države dobijo oceno med 5.5 in 7.0 (Freedom house 2012a).

Za vzorec sem izbrala samo države, ki so bile ocenjene z oceno svobodne države, in države, ki so na meji med oceno svobodne in delno svobodne.³

Tabela 6.1: Izbrane države za empirično raziskavo

Izbrane države		
Obvezna volilna udeležba (sankcije)	Obvezna volilna udeležba (brez sankcij)	Prostovoljna volilna udeležba
Avstralija	Grčija	Norveška
Belgija	Mehika	Španija
Urugvaj	Dominikanska republika	Estonija
Peru	Paragvaj	Hrvaška
Čile	Kostarika	Republika Češka
Panama	Bolivija	Madžarska
Brazilija	Ekvador	Velika Britanija
Argentina		Švedska
Ciper		Nemčija
Lihtenštajn		Slovenija
Nauru		Slovaška
Turčija		

Vir: lastna tabela, narejena na podlagi podatkov Freedom house (2012b), IDEA (2012a).

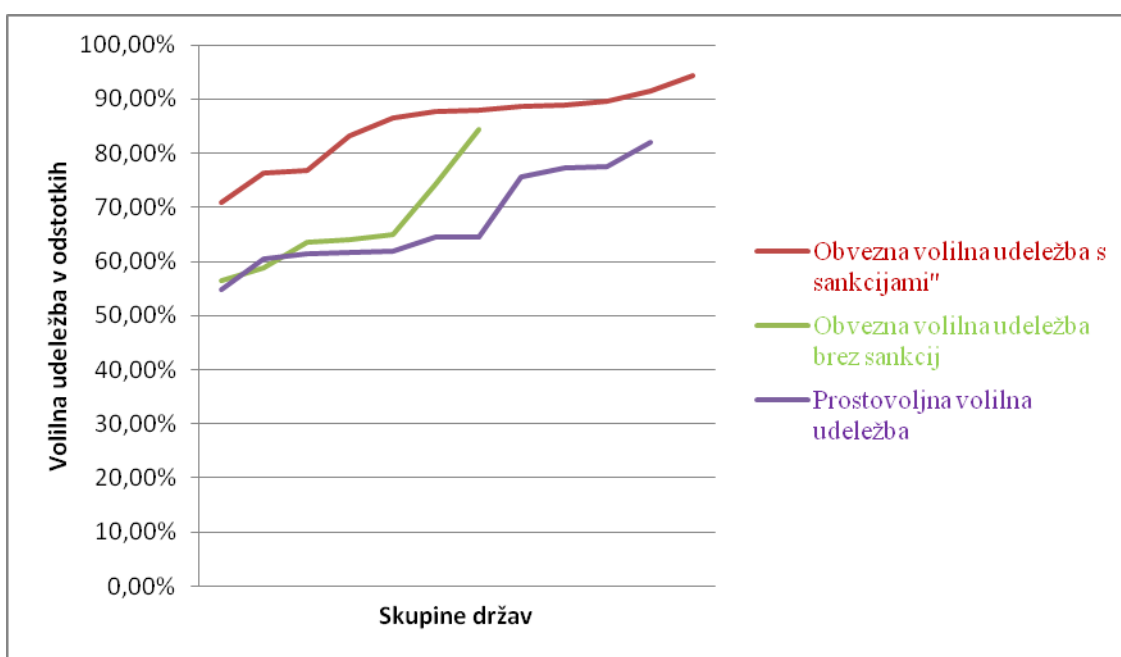
³Izmed držav, ki so bile uvrščene med delno svobodne, sem izbrala le tiste, za katere sem po pregledu poročil Freedom in the world, od leta 2002 dalje, ugotovila, da so bile ocenjene z mejno oceno 3 oziroma v primeru Paragvaja (leto 2002) in Turčije (leti 2002, 2003) z oceno 3,5. Analizo sem izvedla na primeru dveh volilnih ciklov znotraj obdobja, katerega razpon sega od leta 2002 do 2011.

7 INTERPRETACIJA REZULTATOV ANALIZE

7.1 Volilna udeležba

V tem poglavju bom prikazala podatke glede višine volilne udeležbe. Kot sem že omenila, sem države razdelila v tri skupine. Glede na to razdelitev, bom navajala tudi podatke. S podatki bi rada preverila hipotezo, ki se glasi, da je v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, višja volilna udeležba in večje število neveljavnih glasov kot v državah s prostovoljno volilno udeležbo, in v državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij.

Graf 7.1: Volilna udeležba vseh treh skupin držav na prvih volitvah

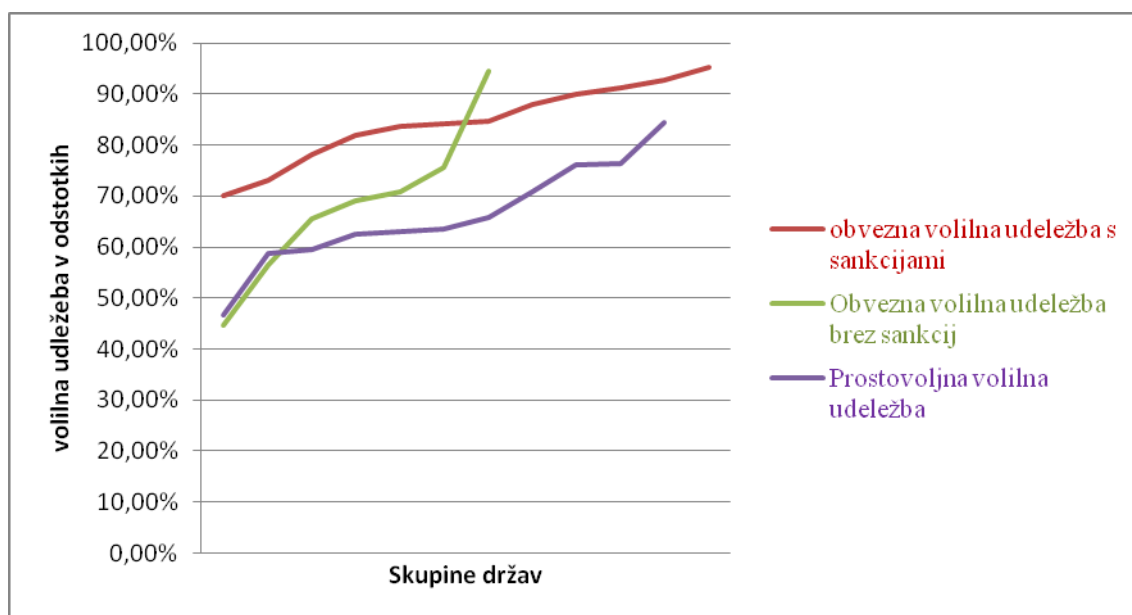
Vir: lasten graf, narejen na podlagi podatkov iz IDEA (2012a).

Iz grafov (glej graf 7.1 in 7.2) je razvidno, da je volilna udeležba v državah z obvezno volilno udeležbo, kjer izvajajo sankcije, največja. Giblje se nekje med sedemdeset do petindevetdeset odstotkov, kar je bilo glede na predstavljen teoretičen del naloge pričakovano. Drugi dve skupini držav pa sta si glede na višino volilne udeležbe precej podobni. Višina volilne udeležbe slednjih dveh skupin se giblje nekje med petinštirideset pa vse do petinosemdeset odstotkov, ampak naj poudarim, da se večji delež držav iz slednjih dveh skupin giblje med šestdeset in sedemdeset odstotkov.

V skupini držav z obvezno volilno udeležbo brez sankcij je izjema Bolivija, ki ima v prvem in drugem volilnem ciklusu precejšnjo volilno udeležbo (glej prilogo A1). Iz tretje skupine držav, torej držav s prostovoljno volilno udeležbo, pa precej izstopa tudi Švedska (glej prilogo A2).

Iz predstavljenih podatkov lahko povzamem, da sta si pri tem kazalcu, torej kazalcu višine volilne udeležbe, najbolj podobni skupina držav s prostovoljno volilno udeležbo in skupina držav z obvezno udeležbo na volitvah, ki ne izvaja sankcij. Na podlagi teh podatkov lahko torej sklepam, da ljudje v večji meri participirajo zaradi sankcij, kar je bilo glede na teoretičen del tudi pričakovano, in ne zaradi samega čuta državljsanske dolžnosti, saj je volilna udeležba v drugi skupini držav, kjer sankcij ni, precej manjša (glej graf 7.1 in 7.2).

Graf 7.2: Volilna udeležba vseh treh skupin držav na drugih volitvah

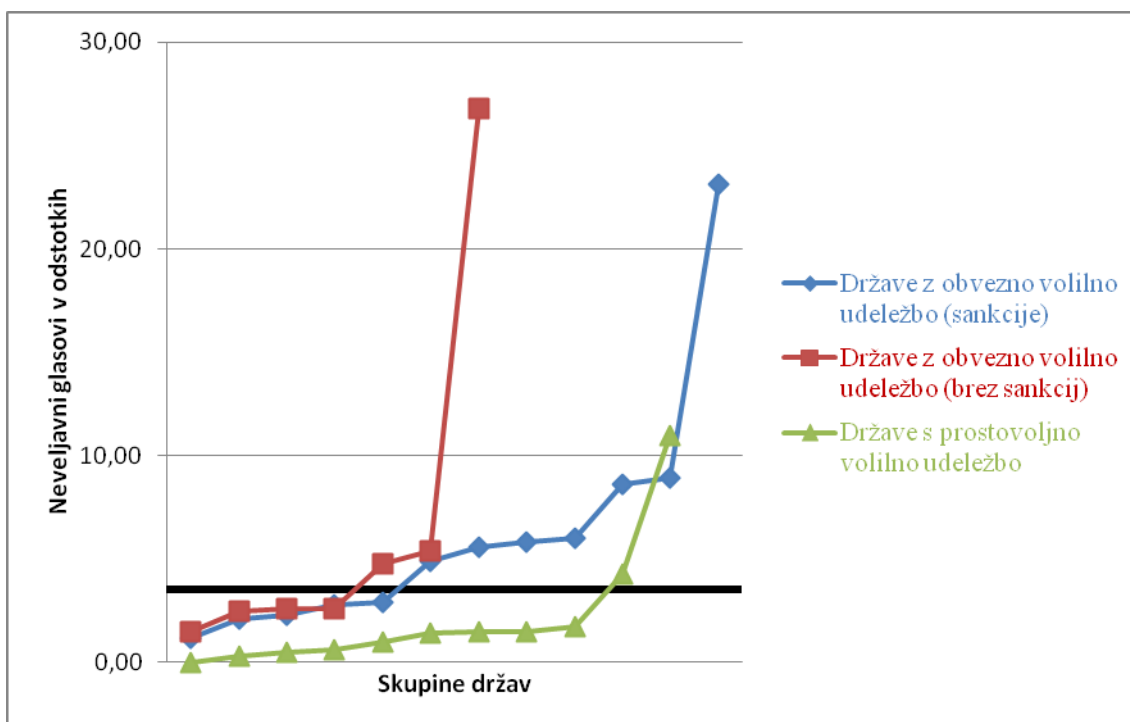
Vir: lasten graf, narejen na podlagi podatkov iz IDEA (2012a).

7.2 Neveljavni glasovi

S hipotezo, ki sem si jo zastavila na začetku diplomskega dela, sem predvidevala, da bo število neveljavnih glasov v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije za neudeležbo, večje kot v državah z obvezno volilno udeležbo, kjer ne izvajajo sankcij, in v državah s prostovoljno volilno udeležbo.

Graf 7.3: Neveljavni glasovi na prvem primeru volitev

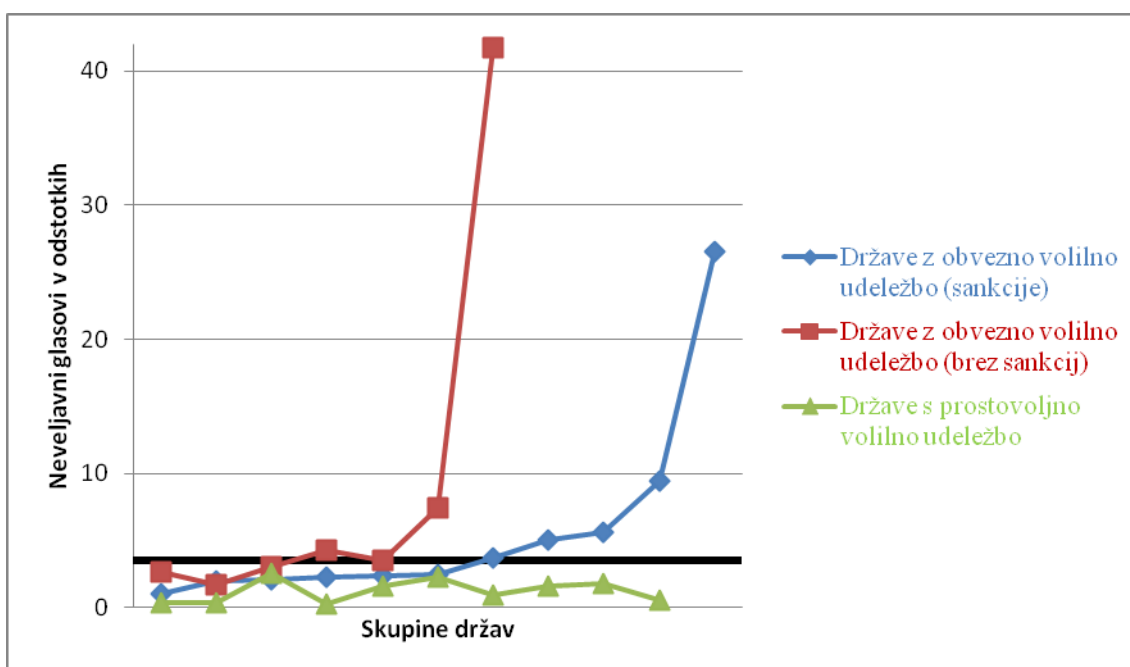
Vir: lasten graf, narejen na podlagi podatkov iz IDEA (2012a).

V prvem ciklusu volitev se je izkazalo, da so imele države z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, večje število neveljavnih glasov kot ostali dve skupini držav, saj se je pri večini držav število le-teh gibalo preko sprejemljivega območja, kot sem ga definirala v teoretičnem delu (glej graf 7.3). Mejo štirih odstotkov je prekoračilo kar sedem držav iz skupine držav z obvezno volilno udeležbo s sankcijami. V skupini držav z obvezno volilno udeležbo brez sankcij, so mejo še sprejemljivega števila neveljavnih glasov prestopile tri države, v skupini s prostovoljno volilno udeležbo pa le dve državi. Potrebno je poudariti tudi to razliko, da imajo države z obvezno volilno udeležbo brez sankcij, delež neveljavnih glasov, ki sega preko meje, kljub temu nižji in se bolj

približuje mejni črti, kot države z obvezno volilno udeležbo s sankcijami.⁴ Torej iz prikazanih podatkov (glej graf 7.3) lahko razberemo, da sta si v pogledu na kazalnik neveljavnih glasov in v skladu s pričakovanim oziroma predstavljenim, tudi v analizi, najbolj podobni skupini prostovoljne volilne udeležbe in obvezne volilne udeležbe brez sankcij.

V grafu je lepo prikazano, da imajo države s prostovoljno volilno udeležbo precej manjši delež neveljavnih glasov kot države v drugih dveh skupinah, kar lahko pomeni, da ljudje institut obvezne volilne udeležbe v veliki meri res dojemajo kot neko prisilo oziroma dolžnost in zato nezadovoljstvo s takšno ureditvijo pokažejo z oddajo neveljavnega glasu oziroma glasovnice.

Graf 7.4: Neveljavni glasovi na drugem primeru volitev

Vir: lasten graf, narejen na podlagi podatkov iz IDEA (2012a).

V drugem ciklusu volitev je stanje malce spremenjeno, saj je v skupini držav z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, manj držav prestopilo prag še sprejemljivega števila neveljavnih glasov kot pri prvem ciklusu volitev. Število držav z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij in je prestopilo prag štirih odstotkov, pa je v tem primeru enako kot pri prejšnjem. Iz slednje skupine so mejo prestopile države Bolivija,

⁴ Pri prvem primeru volitev v skupini držav z obvezno volilno udeležbo brez sankcij, glede na ostale države iz te skupine, izstopa Ekvador, ki ima kar 27 % neveljavnih glasov.

Ekvador in Paragvaj.⁵ Stanje v tretji skupini držav, torej v skupini držav s prostovoljno volilno udeležbo, je precej podobno prejšnjemu primeru, s to razliko, da tokrat nobena država ni prestopila meje.

Zopet sta si tako med seboj najbolj podobni skupina držav z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij in skupina držav s prostovoljno volilno udeležbo, saj države, ki imajo obvezno volilno udeležbo in ne izvajajo sankcij, sicer prestopajo prag v določenih primerih, vendar je ta presežek zopet precej manjši kot pri državah, ki izvajajo sankcije. Deleži neveljavnih glasov držav z obvezno volilno udeležbo brez sankcij ostajajo bližje mejni črti štirih odstotkov kot pa države z obvezno volilno udeležbo s sankcijami, katerih deleži neveljavnih glasov so višji in od mejne črte bolj oddaljeni.

Torej, tako pri pregledu višine volilne udeležbe kot pri pregledu števila neveljavnih glasov, sem ugotovila, da sta si po prikazanih podatkih med seboj najbolj podobni skupina držav z obvezno volilno udeležbo brez sankcij in skupina držav s prostovoljno volilno udeležbo. Slednje mi poraja misel, da so sankcije tiste, ki v večji meri vplivajo na volivca, da se udeleži volitev.

V naslednjem podpoglavju bom obravnavala naslednji izbrana kazalnika, starost in socioekonomski položaj posameznika.

7.3 Starost volivcev

Podatke o starosti volivcev (glej tabelo 7.1) in njihovi volilni udeležbi sem pridobila s statistično analizo podatkov v programu SPSS. Uporabila sem ankete s strani European Social Survey (ESS) in Latinobarometro. Podatke sem pridobila tako, da sem križala omenjeni spremenljivki.⁶ Na podlagi teoretičnega dela sem si zastavila hipotezo, da bodo države z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, imele večji delež mladih volivcev kot ostali dve skupini držav. Iz zbranih podatkov (glej tabelo 7.1) lahko podam naslednje ugotovitve. Izkazalo se je, da sta si pri tem kazalcu predvsem podobni obe skupini držav z obvezno volilno udeležbo. Podatki namreč kažejo trend, da v obeh

---

⁵ Tudi pri drugem primeru volitev od ostalih držav iz iste skupine izstopa Ekvador s kar enainštiridesetimi odstotki neveljavnih glasov.

⁶ Vprašanje v raziskavi ESS je bilo »Ali ste se udeležili zadnjih nacionalnih volitev?« (ESS Round 4, 5). Vprašanje v raziskavi Latinobarometra je bilo »Ali ste se udeležili zadnjih volitev?« (Latinobarometro 2006). Volivce sem razvrstila v tri skupine, in sicer: mlada generacija od 15 do 29 let, srednja generacija od 30 do 60 let in starejša generacija od 61 dalje (Ramovš 2010).

omenjenih skupinah držav naraste delež mladih, ki se volitev udeležijo, vendar presenetljivo v večji meri naraste v skupini držav z obvezno udeležbo na volitvah, ki za neudeležbo ne predvideva sankcij (glej tabelo 71). Ta rezultat me je precej presenetil, saj sem glede na predstavljeno teorijo pričakovala, da bodo ravno sankcije tiste, zaradi katerih se bo povečala participacija mladih. Izkazalo se je torej, da je lahko učinek – večja participacija mladih – dosežen že s samim obstojem instituta obvezne volilne udeležbe. Povprečni delež mladih volivcev se v skupinah držav z obvezno volilno udeležbo giblje med triindvajsetimi in sedemindvajsetimi odstotki, medtem ko je povprečni delež mladih volivcev v skupini držav s prostovoljno volilno udeležbo znašal le trinajst odstotkov.

7.4 Socioekonomski status volivca

Tudi podatke o socioekonomskem položaju volivcev sem pridobila s statistično analizo podatkov v programu SPSS, kjer sem križala spremenljivko o volilni udeležbi in o socioekonomskem položaju posameznika. Podatki (glej tabelo 7.1) so zopet zavrnili hipotezo, ki sem si jo zastavila na začetku diplomskega dela, saj sta si glede na dobljene podatke zopet bolj podobni obe skupini držav z obvezno volilno udeležbo. Pri obeh omenjenih skupinah se namreč poveča delež volivcev z nižjimi dohodki in zopet se pojavi trend, da se ta delež najbolj poveča ravno v državah z obvezno volilno udeležbo, ki pa ne izvajajo sankcij. Če pogledamo povprečja, se v teh skupinah držav delež giba med štirinajstimi in sedemnajstimi odstotki, medtem ko je ta številka v državah s prostovoljno volilno udeležbo precej manjša in znaša le sedem odstotkov.

V teoretičnem delu sem predstavila empirične raziskave različnih avtorjev, ki razkrivajo, da sam institut obvezne volilne udeležbe ne prinaša takih posledic kot ga ima le-ta skupaj z izvedenimi sankcijami za neudeležbo. Moja ugotovitev pa je ravno nasprotna, saj se mi je pri izbranih dveh kazalcih izkazalo, da sankcije le niso tako nujne, da pridemo do zelenega učinka, torej do povečane participacije oziroma posledično visoke volilne udeležbe.

Tabela 7.1: Starost in socioekonomski status volivcev

Kazalnik	Starost volivcev			Socioekonomski status volivcev		
	Mlajša generacija	Srednja generacija	Starejša generacija	Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek
<i>Argentina</i>	28,30%	56%	10,10%	8,2%	30,0%	61,8%
<i>Avstralija</i>	np	np	np	np	np	np
<i>Belgija</i>	15,10%	58,40%	26,50%	5,00%	18,20%	72,50%
<i>Brazilija</i>	32,10%	53,80%	8,80%	9,0%	28,7%	62,3%
<i>Čile</i>	11,00%	64,40%	24,60%	18,2%	45,1%	36,8%
<i>Ciper</i>	np	np	np	np	np	np
<i>Panama</i>	27,70%	58,90%	13,40%	15,4%	40,6%	44,0%
<i>Urugvaj</i>	21,50%	54,30%	24,20%	12,3%	44,2%	43,5%
<i>Peru</i>	30%	58,10%	9,40%	26,0%	50,1%	23,8%
<i>Nauru</i>	np	np	np	np	np	np
<i>Lihtenštajn</i>	np	np	np	np	np	np
<i>Turčija</i>	20,8	62,3	15,6	19,90%	47%	21,60%
<i>Grčija</i>	15,30%	60,60%	23,9	2,70%	24,60%	34,30%
<i>Kostarika</i>	30,00%	56,50%	13,50%	11,0%	39,1%	49,8%
<i>Mehika</i>	28,50%	58,30%	13,20%	22,8%	47,7%	29,6%
<i>Paragvaj</i>	22,30%	64,70%	11,10%	16,5%	50,0%	33,5%
<i>Dominikanska republika</i>	31,60%	57,50%	10,80%	17,5%	46,9%	35,6%
<i>Bolivija</i>	32,90%	55,20%	11,90%	20,9%	55,8%	23,3%
<i>Ekvador</i>	31,70%	48,90%	13,40%	26,4%	45,3%	28,4%
<i>Norveška</i>	13,20%	58,10%	28,70%	6,50%	50,30%	40,10%
<i>Republika Češka</i>	13,60%	54,40%	32%	3,90%	34%	36,40%
<i>Španija</i>	14,90%	56,60%	28,50%	np	np	np
<i>Velika Britanija</i>	8,90%	51,80%	38,90%	11,10%	32,10%	37,40%
<i>Nemčija</i>	13,20%	54,70%	32%	5,10%	33%	43,60%
<i>Slovenija</i>	11,60%	55,90%	31,50%	8,60%	39,90%	31,30%
<i>Estonija</i>	13,90%	53,50%	32,60%	2,70%	33,00%	52,20%
<i>Slovaška</i>	12,40%	54,20%	33,10%	3,40%	23,40%	40,00%
<i>Hrvaška</i>	17,40%	51,00%	29,20%	10,60%	33,90%	34,00%
<i>Švedska</i>	14,60%	50,70%	34,70%	9,60%	28,70%	57,30%
<i>Madžarska</i>	15,30%	58,30%	26,40%	6,00%	39,10%	34,30%

Vir: lastna tabela, narejena na podlagi podatkov ESS – Round 4, ESS – Round 5 in Latinobarometro (2006).

8 ZAKLJUČEK

Osrednja tema diplomskega dela je obvezna volilna udeležba. Razlogov, zakaj sem si izbrala takšno temo diplomskega dela, je več. Prvi razlog je ta, da mi je bil pojem obvezne volilne udeležbe, preden sem ga spoznala, tuj in neznan, in ravno to me je tako pritegnilo, da sem se odločila, da se v to temo bolj poglobim. Drugi razlog je ta, da me je udeležba v zadnjih letih na volitvah v Sloveniji vedno znova razočarala, saj je bila navadno precej nizka. Leta 2004 je bila približno šestdeset odstotna, leta 2008 je bila triinšestdeset odstotna, leta 2011 je znašala približno petinšestdeset odstotkov (Državna volilna komisija 2012). Ob tem sem se vedno spraševala, zakaj ljudje ne izvršijo volilne pravice in oddajo svoj glas, saj na koncu izvoljeni predstavniki vlade ali zgolj nek ukrep neposredno vpliva tudi na njihova življenja. In tretji razlog je ta, da me je ob prebiranju teoretičnih prispevkov glede posledic obvezne volilne udeležbe vedno bolj zanimalo, kako so te posledice videne v realnosti, ali sploh držijo oziroma v kolikšni meri se pokažejo na posameznih primerih držav.

Pri zasnovi diplomskega dela sem si zastavila tri hipoteze. Postavljene hipoteze naj bi me vodile do odgovora na glavno raziskovalno vprašanje, ki mi je dajalo rdečo nit.

Prva hipoteza je predpostavljala naslednje: države z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, naj bi imele višjo stopnjo udeležbe na volitvah in večji delež neveljavnih glasov, kot države, ki obvezno volilno udeležbo imajo, a sankcij ne izvajajo, in države s prostovoljno volilno udeležbo. Hipoteza je bila zastavljena na podlagi teorije, kjer sem ugotovila, da so ravno sankcije ključnega pomena za povečanje stopnje volilne udeležbe in deleža neveljavnih glasov. Po izvedbi lastne analize sem ugotovila, da lahko zastavljeno hipotezo potrdim, saj se je izkazalo, da je volilna udeležba v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, precej večja kot v ostalih dveh skupinah držav. Podobno se je hipoteza potrdila pri vplivu obvezne volilne udeležbe na delež neveljavnih glasov. Zopet so si najbolj podobne države s prostovoljno volilno udeležbo in države z obvezno udeležbo na volitvah, ki ne izvajajo sankcij.

Drugi dve hipotezi pa sta se nanašali na trende politične participacije glede na dve individualni lastnosti posameznika, torej starost in dohodek. Predpostavljala sem, da bodo imele države z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije, večji delež mladih volivcev in volivcev z nižjimi dohodki kot drugi dve skupini držav. Na podlagi teorije sem namreč ugotovila, da za dosego učinka povečane participacije volivcev, obveznost volilne udeležbe navadno ni dovolj, ampak so potrebne tudi sankcije. Ker omenjeni dve skupini posameznikov, kot sem predstavila v teoriji o politični participaciji, participirata najmanj, sem pričakovala, da se bo v lastni analizi moja predpostavka potrdila.

Analiza je pokazala odklon od pričakovanega, zato sta hipotezi zavrženi. Najbolj sta si bili podobni obe skupini držav z obvezno udeležbo na volitvah. Tokrat sankcije niso predstavljale ključnega pomena za participacijo volivcev, saj je ravno tistim državam, ki imajo obvezno volilno udeležbo in sankcij ne izvajajo, narasel tako delež mladih volivcev kot delež volivcev z nižjimi dohodki. Torej je moja ugotovitev ta, da je sam institut obvezne volilne udeležbe dovolj vplival na stopnjo udeležbe na volitvah, saj je razlika med institutom obvezne in neobvezne oziroma prostovoljne volilne udeležbe res očitna.

Če strnem dane ugotovitve, lahko zaključim naslednje. Pri kazalniku višine volilne udeležbe in kazalniku števila neveljavnih glasov, sem z lastno analizo potrdila, kar sem v teoretičnem delu predstavila. Na podlagi teh dveh kazalnikov, bi lahko sklepala, da so predvsem sankcije tiste, ki vplivajo na odločitev posameznika, ali bo le-ta participiral ali ne. Namreč, kot se je izkazalo, je v primeru, ko obvezna volilna udeležba obstaja, sankcij za to pa ni, učinek samega instituta obvezne volilne udeležbe zelo majhen, oziroma ga ni, saj so posledice pri preučevanih kazalcih enake oziroma podobne posledicam prostovoljne volilne udeležbe.

Razlog, zakaj pa se je pri drugih dveh kazalcih, torej starosti in dohodku volivca, izkazal porast v participaciji teh dveh skupin posameznikov ravno v državah z obvezno volilno udeležbo, kjer ni sankcij, pa je lahko ta, da je morda v teh državah večji delež mlade populacije oziroma je starostna sestava prebivalstva slednjih držav v obliki piramide. Kot se je izkazalo (glej prilogo J) pa se ravno mlado populacijo navadno povezuje z nižjimi dohodki. Druga možna razlaga za to, da je institut obvezne volilne udeležbe dovolj in sankcij za dosego učinka ne potrebuje, pa je ta, da se ljudje čutijo zavezane k spoštovanju zakonov in pravil. Zavedajo se, da je spoštovanje pravnih pravil

prvi pogoj za blaginjo ljudi. Tu je na mestu latinski rek, ki pravi: »Ljudstvo živi dobro tam, kjer se spoštujejo zakoni.« (Latinski pravni reki 2012).

Menim, da je volilna pravica sredstvo za izražanje volje oziroma kar privilegij, ki bi ga moral vsak posameznik izkoristiti oziroma izvršiti. Volilna pravica je namreč pot po kateri lahko, prvič: izberemo predstavnike oblasti, in drugič: sporočimo naša stališča tem izbranim predstavnikom. Predstavnike oblasti izvolimo zato, da predstavljajo voljo večine. Zaradi nizke volilne udeležbe lahko pride do tega, da predstavniki oblasti dobijo napačno oziroma nepopolno sporočilo o tem, kaj večina ljudi hoče, torej ostane prava in resnična volja večine skrita. Institut obvezne volilne udeležbe je zato po eni strani dobra rešitev za to, da rešimo problem nizke volilne udeležbe, vendar se mi ob tem poraja naslednje vprašanje: ali se s takšno »prisilo« res pokaže tista prava volja večine? Moje mnenje je torej, da nizka udeležba na volitvah res ni zdrava za demokracijo, vendar pa menim, da institut obvezne volilne udeležbe še ni tista optimalna rešitev, ki vodi do zdrave in reprezentativne demokracije.

9 LITERATURA

1. Blais, Andre. 2000. *To vote or not to vote: the merits and limits of rational choice theory*. Pittsburg: University of Pittsburg.
2. Blais, Andre, Louis Massicotte in Agnieszka Dobrzynska. 2003. *Why is voter turnout higher in some countries than in others?* Dostopno prek: <http://www.elections.ca/res/rec/part/tuh/TurnoutHigher.pdf> (27. Avgust 2012).
3. Bond, R. John in Kevin B. Smith. 2011. *The promise and performance of American Democracy*. Wadsworth: Cengage Learning.
4. Brezovšek, Marjan. 1995. Politična participacija. *Teorija in praksa* (32): 199–211.
5. Brady, E. Henry, Richard Johnston in John Sides. 2012. *The Study of Political Campaigns*. Dostopno prek: <http://home.gwu.edu/~jsides/study.pdf> (15. maj 2012).
6. Campbell, Tom in Adrienne Sarah Ackary Stone. 2003. *Protecting human rights: instruments and institutions*. Oxford: Oxford University Press.
7. Dagger, Richard. 1997. *Civic Virtues: Rights, Citizenship and republican liberalism*. Oxford: Oxford University Press.
8. Degan, Arianna. 2010. *Civic duty and political Advertising*. Montréal and CIRPÉE: Université du Québec.
9. DiClerico, E. Robert. 2000. *Political parties, campaigns and elections*. Upper Saddle River (N.J.): Prentice Hall.
10. *Državna volilna komisija*. 2012. Dostopno prek: <http://www.dvk-rs.si/index.php/si/> (5. September 2012).
11. Engelen, Bart. 2007. Why compulsory voting can enhance democracy. *Acta Politica* (42): 23–39.
12. European social survey. 2010. *ESS – Round 5*. Dostopno prek: <http://ess.nsd.uib.no/ess/round5/> (20. junij 2012).
13. --- 2008. *ESS – Round 4*. Dostopno prek: <http://ess.nsd.uib.no/ess/round4/> (20. junij 2012).
14. Franklin, Mark N. 2004. *Voter Turnout and the Dynamics of Electoral Competition in Established Democracies Since 1945*. Cambridge: Cambridge University Press.
15. Freedom House. 2012a. *Methodology*. Dostopno prek: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world-2012/methodology> (21. maj 2012).
16. --- 2012b. *Freedom in the world 2012*. Dostopno prek: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2012> (21. maj 2012).

17. Gallego, Aina. 2007. *Inequality in Political Participation: Contemporary Patterns in European Countries*. Irvine: University of California.
18. Geraint Parry, George Moyser in Neil Day. 1992. *Political Participation and Democracy in Britain*. Cambridge: Cambridge University Press.
19. Goerres, Achim. 2007. Why are older people more likely to vote? The impact on ageing on electoral turnout in Europe. *The British Journal of Politics and International Relations* (9): 90–121.
20. Goidel, K. Robert, Donald August Gross in Todd G. Shields. 1999. *Money Matters: Consequences of Campaign Finance Reform in U.S. House Elections*. Maryland: Rowmann & Littlefield.
21. Grad, Franc. 1990. *Volitve v političnem pluralizmu: temeljne značilnosti novega volilnega sistema*. Ljubljana: Inštitut za javno upravo.
22. --- 2004. *Volitve in volilni sistem*. Ljubljana: Uradni List Republike Slovenije.
23. Grad, Franci, Andrej Lukšič in Saša Zagorc. 2012. *Študija izvedljivosti: ustavno-pravni in politološki vidiki uvajanja e-volitev v RS*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
24. Gratschew, Maria. 2002a. Compulsory voting v IDEA: *Voter turnout since 1945*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
25. --- 2002b. Compulsory voting in Western Europe. v IDEA: *Voter turnout since 1945*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
26. GV Založba. 2012. *Latinski pravni reki*. Dostopno prek: <http://www.gvzalozba.si/si/knjigarna/pravne-knjige/pravna-obzorja/latinski-pravni-reki/> (29. avgust 2012).
27. Hill, Lisa. 2002. Compulsory voting: Residual Problems and Potential Solutions. *Australian Journal of political science* (37): 437–455.
28. Hill, Lisa in Jonathon Louth. 2004. *Compulsory voting laws and turnout: efficacy and appropriateness*. Adelaide: University of Adelaide.
29. International Institute for Democracy and Electoral Assistance. 2012. *Compulsory voting*. Dostopno prek: http://www.idea.int/vt/compulsory_voting.cfm (5. maj 2012).
30. Keane, Emily in Ben Rogers. 2006. *A citizen's duty: voter inequality and the case for compulsory voting*. London: Institute for Public Policy Research.
31. Keyssar, Alexander. 2009. *The Right to vote: The Contested History of Democracy in the United States*. New York: Basic Books.

32. Klandermans, Bert in Marlene Roefs. 2001. *The state of the people: Citizens, Civil society and governance in South Africa, 1994-2000*. Pretoria: HSRC Press.
33. Krašovec, Alenka. 2007. *Volilne študije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
34. Lansford, Tom. 2007. *Democracy: Political system of the world*. New York: Marshall Cavendish.
35. Latinobarometro. 2006. *Latinobarometro 2006*. Dostopno prek: <http://www.latinobarometro.org/latino/LATDatos.jsp> (20. junij 2012).
36. Lever, Annabelle. 2009. *Is compulsory voting justified?* London: Public reason.
37. --- 2009. Compulsory voting: A critical perspective. *British Journal of Political Science* (40): 897–915.
38. Lijphart, Arend. 1997. Neenaka participacija – nerazrešena dilema demokracije. *Teorija in praksa* (34): 524–544.
39. --- 2008. *Thinking about democracy: power sharing and majority rule in theory and practice*. Velika Britanija: Taylor&Francis.
40. Lansford, Tom. 2007. *Democracy*. New York: Marshall Cavendish.
41. Mackerras, M in I. McAllister. 1999. Compulsory voting, party stability and electoral advantage in Australia. *Electoral Studies* (18): 217–233.
42. Marien, Sofie. 2007. *Is Compulsory Voting a Good Idea? The Consequences of Compulsory Voting in Belgium*. Leuven: Department of Political Science.
43. Martin, Aaron. 2012. *Young people and politics: Political engagement in the Anglo-American Democracies*. London: Routledge.
44. Massicotte Louis, Andre Blais in Antoine Yoshinaka. 2004. *Establishing the rules of the game: election laws in democracies*. Toronto: University of Toronto Press.
45. Milbrath, W. Lester. 1972. *Political participation: How and why do people get involved in politics*. Chicago: Rand McNally & Company.
46. Nevitte, Neil, Andre Blais, Elisabeth Gidengil in Richard Nadeau. 2000. *Socio-Economic Status and Non-Voting: A Cross-National Comparative Analysis*. Quebec: International Political Science Association.
47. Norris, Pippa. 2002. *Democratic phoenix: Reinventing political activism*. Cambridge: Cambridge University Press.
48. --- 2004. *Electoral Engineering: Voting rules and political behavior*. Cambridge: Cambridge University Press.
49. --- 2012. *Do Institutions Matter? The Consequences of Electoral Reform for Political Participation*. Harvard: Harvard University.

50. Ramovš, Jože. 2010. *Inštitut Antona Trstenjaka*. Dostopno prek: <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1046.html> (19. junij 2012).
51. Semetko, A. Holli. 2008. *Election campaigns, balance, and the mass media*. Georgia: Emory University. Dostopno prek: http://fesmedia.org/fileadmin/files-fesmedia.org/Semetko_Election_campaigns.pdf (4. maj 2012).
52. Sidney Verba, Kay Lehman Schlozman in Henry E. Brady. 1995. *Choice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Harvard: Harvard University Press.
53. Stein M. Robert, Jan Leighley in Christopher Owens. 2005. *Who votes, who doesn't, why and, what can be done?* United States of America: A Report to the Federal Commission on Electoral Reform. Dostopno Prek: <http://www1.american.edu/ia/cfer/0630test/stein.pdf> (5. maj 2012).
54. The Electoral Knowledge Network. 2012. *Deprivation of the Right to Vote*. Dostopno prek: <http://aceproject.org/main/english/lf/lfd02.htm> (4. maj 2012).
55. --- 2010. *Acceptable number/proportion of invalid votes?* Dostopno prek: <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/864793780> (4. maj 2012).
56. --- 2011. *Criteria to Determine when Votes should Count as Valid*. Dostopno prek: <http://aceproject.org/ace-en/topics/vc/vcc/vcc01/> (4. maj 2012).
57. Verba, Sidney in Norman H. Nie. 1987. *Participation in America*. Chicago: University of Chicago press.
58. Zajc, Drago. 2004. *Razvoj parlamentarizma: funkcije sodobnih parlamentov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
59. Weitz-Shapiro, Rebecca in Matthew S. Winters. 2008. *Political Participation and Quality of Life*. Dostopno prek: <http://www.iadb.org/res/publications/pubfiles/pubWP-638.pdf> (20. maj 2012).
60. Welch, Susan, John Gruhl, John Comer in Susan M. Rigdon. 2009. *Understanding American Government, Alternate Edition*. Connecticut: Cengage Learning.

PRILOGE

Priloga A: Volilna udeležba in število neveljavnih glasov v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije

Države z obvezno volilno udeležbo (sankcije)	Višina volilne udeležbe 1 (%)	Višina volilne udeležbe 2 (%)
<i>Argentina</i>	70.9	73.1
<i>Avstralija</i>	94.3	95.2
<i>Belgija</i>	91.6	91.1
<i>Brazilija</i>	83.3	81.9
<i>Čile</i>	87.7	87.9
<i>Ciper</i>	89	78.1
<i>Panama</i>	76.3	70.1
<i>Urugvaj</i>	89.6	89.9
<i>Peru</i>	88.7	83.7
<i>Nauru</i>	88	92.7
<i>Lihtenštajn</i>	86.5	84.6
<i>Turčija</i>	76.9	84.2

Vir: lastna tabela, narejena na podlagi podatkov IDEA 2012a.

Priloga B: Volilna udeležba in število neveljavnih glasov v državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij

Države z obvezno volilno udeležbo (brez sankcij)	Višina volilne udeležbe 1 (%)	Višina volilne udeležbe 2 (%)
<i>Grčija</i>	74.14	70.9
<i>Kostarika</i>	65.1	69.1
<i>Mehika</i>	58.9	44.6
<i>Paragvaj</i>	64.1	65.5
<i>Dominikanska rep.</i>	56.5	56.4
<i>Bolivija</i>	84.5	94.6
<i>Ekvador</i>	63.5	75.7

Vir: lastna tabela, narejena na podlagi podatkov IDEA 2012a.

Priloga C: Volilna udeležba in število neveljavnih glasov v državah s prostovoljno volilno udeležbo

Države s prostovoljno volilno udeležbo	Višina volilne udeležbe 1 (%)	Višina volilne udeležbe 2 (%)
<i>Norveška</i>	77.4	76.4
<i>Republika Češka</i>	64.5	62.6
<i>Španija</i>	75.7	76.0
<i>Velika Britanija</i>	61.4	65.8
<i>Nemčija</i>	77.6	70.8
<i>Slovenija</i>	60.6	63.1
<i>Estonija</i>	61.9	63.5
<i>Slovaška</i>	54.7	58.8
<i>Hrvaška</i>	61.7	59.6
<i>Švedska</i>	82	84.4
<i>Madžarska</i>	64.4	46.7

Vir: lastna tabela, narejena na podlagi podatkov IDEA 2012a.

Priloga Č: Neveljavni glasovi v vseh treh skupinah držav

Država	Število neveljavnih glasov 1 (%)	Število neveljavnih glasov 2 (%)
<i>Argentina</i>	4,9	9,4
<i>Avstralija</i>	5,6	2,5
<i>Belgija</i>	5,8	5,1
<i>Braziliya</i>	8,6	1
<i>Čile</i>	8,9	3,7
<i>Ciper</i>	2,1	5,6
<i>Panama</i>	6	2
<i>Urugvaj</i>	1,2	2,4
<i>Peru</i>	23,1	26,5
<i>Nauru</i>	2,3	2,3
<i>Lihtenštajn</i>	2,9	2,1
<i>Turčija</i>	2,8	3,9
<i>Grčija</i>	2,6	2,7
<i>Kostarika</i>	2,6	1,7
<i>Mehika</i>	5,4	3
<i>Paragvaj</i>	1,5	4,3
<i>Dominikanska Republika</i>	4,8	3,5
<i>Bolivija</i>	2,5	7,4
<i>Ekvador</i>	26,8	41,7
<i>Norveška</i>	0,5	0,4
<i>Republika Češka</i>	0,3	0,4
<i>Španija</i>	4,3	2,6
<i>Velika Britanija</i>	1	0,3
<i>Nemčija</i>	1,4	1,6
<i>Slovenija</i>	1,7	2,3
<i>Estonija</i>	0,6	0,9
<i>Slovaška</i>	1,5	1,4
<i>Hrvaška</i>	1,5	1,6
<i>Švedska</i>	11	1,8
<i>Madžarska</i>	0	0,6

Vir: lastna tabela, narejena na podlagi podatkov IDEA 2012a.

Priloga D: Podatki o starosti volivcev v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije (crosstabs)

Country				starost1				Total
				Mladi	Srednja generacija	Starejsi	Drugo	
Belgium	udelezba	Yes	Count	217	837	380	0	1434
			% within udelezba	15,1%	58,4%	26,5%	0,0%	100,0%
		No	Count	27	57	39	0	123
			% within udelezba	22,0%	46,3%	31,7%	0,0%	100,0%
		Other	Count	70	42	13	78	203
			% within udelezba	34,5%	20,7%	6,4%	38,4%	100,0%
	Total		Count	314	936	432	78	1760
			% within udelezba	17,8%	53,2%	24,5%	4,4%	100,0%
Turkey	udelezba	Yes	Count	387	1160	290	25	1862
			% within udelezba	20,8%	62,3%	15,6%	1,3%	100,0%
		No	Count	254	117	27	67	465
			% within udelezba	54,6%	25,2%	5,8%	14,4%	100,0%
		Other	Count	41	8	0	40	89
			% within udelezba	46,1%	9,0%	0,0%	44,9%	100,0%
	Total		Count	682	1285	317	132	2416
			% within udelezba	28,2%	53,2%	13,1%	5,5%	100,0%
Chile	udelezba	yes	Count	98	571	218		887
			% within udelezba	11,0%	64,4%	24,6%		100,0%
		no	Count	12	21	0		33
			% within udelezba	36,4%	63,6%	0,0%		100,0%
		drugo	Count	178	85	17		280
			% within udelezba	63,6%	30,4%	6,1%		100,0%
	Total		Count	288	677	235		1200
			% within udelezba	24,0%	56,4%	19,6%		100,0%
Panama	udelezba	yes	Count	216	460	105		781
			% within udelezba	27,7%	58,9%	13,4%		100,0%
		no	Count	27	24	13		64
			% within udelezba	42,2%	37,5%	20,3%		100,0%
		drugo	Count	100	47	16		163
			% within udelezba	61,3%	28,8%	9,8%		100,0%
	Total		Count	343	531	134		1008
			% within udelezba	34,0%	52,7%	13,3%		100,0%
Uruguay	udelezba	yes	Count	233	587	262		1082
			% within udelezba	21,5%	54,3%	24,2%		100,0%

		no	Count	3	13	4		20
			% within udelezba	15,0%	65,0%	20,0%		100,0%
		drugo	Count	68	20	10		98
			% within udelezba	69,4%	20,4%	10,2%		100,0%
	Total		Count	304	620	276		1200
			% within udelezba	25,3%	51,7%	23,0%		100,0%
Argentina	udelezba	yes	Count	276	547	99	54	976
			% within udelezba	28,3%	56,0%	10,1%	5,5%	100,0%
	no		Count	11	17	3	13	44
			% within udelezba	25,0%	38,6%	6,8%	29,5%	100,0%
	drugo		Count	91	56	14	19	180
			% within udelezba	50,6%	31,1%	7,8%	10,6%	100,0%
Total			Count	378	620	116	86	1200
			% within udelezba	31,5%	51,7%	9,7%	7,2%	100,0%
Brazil	udelezba	yes	Count	325	545	89	54	1013
			% within udelezba	32,1%	53,8%	8,8%	5,3%	100,0%
	no		Count	28	36	9	45	118
			% within udelezba	23,7%	30,5%	7,6%	38,1%	100,0%
	drugo		Count	15	22	6	30	73
			% within udelezba	20,5%	30,1%	8,2%	41,1%	100,0%
Total			Count	368	603	104	129	1204
			% within udelezba	30,6%	50,1%	8,6%	10,7%	100,0%
Peru	udelezba	yes	Count	318	616	100	27	1061
			% within udelezba	30,0%	58,1%	9,4%	2,5%	100,0%
	no		Count	6	6	0	2	14
			% within udelezba	42,9%	42,9%	0,0%	14,3%	100,0%
	drugo		Count	71	33	14	7	125
			% within udelezba	56,8%	26,4%	11,2%	5,6%	100,0%
Total			Count	395	655	114	36	1200
			% within udelezba	32,9%	54,6%	9,5%	3,0%	100,0%

Vir: ESS- Round 4, Latinobarometro 2006.

Priloga E: Podatki o starosti volivcev v državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij (crosstabs)

Country			starost1				Total	
			mladi	srednja generacija	starejši	drugo		
Bolivia	udelezba	yes	Count	306	513	111	930	
			% within udelezba	32,9%	55,2%	11,9%	100,0%	
		no	Count	24	12	5	41	
			% within udelezba	58,5%	29,3%	12,2%	100,0%	
	drugo	Count	118	92	19	229		
		% within udelezba	51,5%	40,2%	8,3%	100,0%		
	Total		Count	448	617	135	1200	
			% within udelezba	37,3%	51,4%	11,3%	100,0%	
Costa Rica	udelezba	yes	Count	193	364	87	644	
			% within udelezba	30,0%	56,5%	13,5%	100,0%	
		no	Count	39	84	16	139	
			% within udelezba	28,1%	60,4%	11,5%	100,0%	
	drugo	Count	109	90	18	217		
		% within udelezba	50,2%	41,5%	8,3%	100,0%		
	Total		Count	341	538	121	1000	
			% within udelezba	34,1%	53,8%	12,1%	100,0%	
Mexico	udelezba	yes	Count	269	550	125	944	
			% within udelezba	28,5%	58,3%	13,2%	100,0%	
		no	Count	38	45	9	92	
			% within udelezba	41,3%	48,9%	9,8%	100,0%	
	drugo	Count	79	63	22	164		
		% within udelezba	48,2%	38,4%	13,4%	100,0%		
	Total		Count	386	658	156	1200	
			% within udelezba	32,2%	54,8%	13,0%	100,0%	
Dominican Republic	udelezba	yes	Count	242	440	83	765	
			% within udelezba	31,6%	57,5%	10,8%	100,0%	
		no	Count	34	44	10	88	
			% within udelezba	38,6%	50,0%	11,4%	100,0%	
	drugo	Count	76	53	18	147		
		% within udelezba	51,7%	36,1%	12,2%	100,0%		
	Total		Count	352	537	111	1000	
			% within udelezba	35,2%	53,7%	11,1%	100,0%	
Ecuador	udelezba	yes	Count	315	486	133	994	
			% within udelezba	31,7%	48,9%	13,4%	6,0%	100,0%
		no	Count	11	19	8	11	49
			% within udelezba	22,4%	38,8%	16,3%	22,4%	100,0%
	drugo	Count	99	25	18	15	157	
		% within udelezba	63,1%	15,9%	11,5%	9,6%	100,0%	
	Total		Count	425	530	159	86	1200
			% within udelezba	35,4%	44,2%	13,3%	7,2%	100,0%

Paraguay	udelezba	yes	Count	150	436	75	13	674
			% within udelezba	22,3%	64,7%	11,1%	1,9%	100,0%
		no	Count	34	38	12	0	84
			% within udelezba	40,5%	45,2%	14,3%	0,0%	100,0%
		drugo	Count	242	158	36	6	442
			% within udelezba	54,8%	35,7%	8,1%	1,4%	100,0%
Total			Count	426	632	123	19	1200
			% within udelezba	35,5%	52,7%	10,3%	1,6%	100,0%
Greece	udelezba	Yes	Count	259	1026	404	3	1692
			% within udelezba	15,3%	60,6%	23,9%	,2%	100,0%
		No	Count	75	137	28	12	252
			% within udelezba	29,8%	54,4%	11,1%	4,8%	100,0%
		Other	Count	46	41	1	40	128
			% within udelezba	35,9%	32,0%	,8%	31,3%	100,0%
Total			Count	380	1204	433	55	2072
			% within udelezba	18,3%	58,1%	20,9%	2,7%	100,0%

Vir: ESS – Round 4, Latinobarometro 2006.

Priloga F: Podatki o starosti volivcev v državah s prostovoljno udeležbo (crosstabs)

Country	udelezba			starost1				Total
				Mladi	Srednja generacija	Starejsi	Drugo	
Estonia	udelezba	Yes	Count	131	503	306	0	940
			% within udelezba	13,9%	53,5%	32,6%	0,0%	100,0%
		No	Count	140	229	117	27	513
			% within udelezba	27,3%	44,6%	22,8%	5,3%	100,0%
		Other	Count	55	77	52	24	208
			% within udelezba	26,4%	37,0%	25,0%	11,5%	100,0%
Total			Count	326	809	475	51	1661
			% within udelezba	19,6%	48,7%	28,6%	3,1%	100,0%
Croatia	udelezba	Yes	Count	195	570	327	26	1118
			% within udelezba	17,4%	51,0%	29,2%	2,3%	100,0%
		No	Count	85	149	62	6	302
			% within udelezba	28,1%	49,3%	20,5%	2,0%	100,0%
		Other	Count	43	7	1	13	64
			% within udelezba	67,2%	10,9%	1,6%	20,3%	100,0%
Total			Count	323	726	390	45	1484
			% within udelezba	21,8%	48,9%	26,3%	3,0%	100,0%
Czech Republic	udelezba	yes	Count	192	766	451	0	1409

			% within udelezba	13,6%	54,4%	32,0%	0,0%	100,0%
		no	Count	358	946	364	0	1668
			% within udelezba	21,5%	56,7%	21,8%	0,0%	100,0%
		other	Count	168	0	0	186	354
			% within udelezba	47,5%	0,0%	0,0%	52,5%	100,0%
	Total		Count	718	1712	815	186	3431
			% within udelezba	20,9%	49,9%	23,8%	5,4%	100,0%
Germany	udelezba	yes	Count	292	1211	709	2	2214
			% within udelezba	13,2%	54,7%	32,0%	,1%	100,0%
	no	Count	218	570	206	34	1028	
		% within udelezba	21,2%	55,4%	20,0%	3,3%	100,0%	
	other	Count	276	219	39	357	891	
		% within udelezba	31,0%	24,6%	4,4%	40,1%	100,0%	
Total		Count	786	2000	954	393	4133	
		% within udelezba	19,0%	48,4%	23,1%	9,5%	100,0%	
United Kingdom	udelezba	yes	Count	149	866	650	6	1671
			% within udelezba	8,9%	51,8%	38,9%	,4%	100,0%
	no	Count	364	660	252	24	1300	
		% within udelezba	28,0%	50,8%	19,4%	1,8%	100,0%	
	other	Count	84	63	3	144	294	
		% within udelezba	28,6%	21,4%	1,0%	49,0%	100,0%	
Total		Count	597	1589	905	174	3265	
		% within udelezba	18,3%	48,7%	27,7%	5,3%	100,0%	
Hungary	udelezba	yes	Count	168	642	291	0	1101
			% within udelezba	15,3%	58,3%	26,4%	0,0%	100,0%
	no	Count	194	390	230	0	814	
		% within udelezba	23,8%	47,9%	28,3%	0,0%	100,0%	
	other	Count	30	24	3	78	135	
		% within udelezba	22,2%	17,8%	2,2%	57,8%	100,0%	
Total		Count	392	1056	524	78	2050	
		% within udelezba	19,1%	51,5%	25,6%	3,8%	100,0%	
Norway	udelezba	yes	Count	157	691	342	0	1190
			% within udelezba	13,2%	58,1%	28,7%	0,0%	100,0%
	no	Count	114	184	54	18	370	
		% within udelezba	30,8%	49,7%	14,6%	4,9%	100,0%	
	other	Count	135	165	24	189	513	
		% within udelezba	26,3%	32,2%	4,7%	36,8%	100,0%	
Total		Count	406	1040	420	207	2073	
		% within udelezba	19,6%	50,2%	20,3%	10,0%	100,0%	
Sweden	udelezba	yes	Count	190	660	451	0	1301

			% within udeležba	14,6%	50,7%	34,7%	0,0%	100,0%
		no	Count	60	80	30	0	170
			% within udeležba	35,3%	47,1%	17,6%	0,0%	100,0%
		other	Count	54	75	21	180	330
			% within udeležba	16,4%	22,7%	6,4%	54,5%	100,0%
	Total		Count	304	815	502	180	1801
			% within udeležba	16,9%	45,3%	27,9%	10,0%	100,0%
Slovenia	udeležba	yes	Count	106	511	288	9	914
			% within udeležba	11,6%	55,9%	31,5%	1,0%	100,0%
	no	Count	196	376	114	42	728	
		% within udeležba	26,9%	51,6%	15,7%	5,8%	100,0%	
	other	Count	102	18	0	84	204	
		% within udeležba	50,0%	8,8%	0,0%	41,2%	100,0%	
	Total	Count	404	905	402	135	1846	
		% within udeležba	21,9%	49,0%	21,8%	7,3%	100,0%	
Slovakia	udeležba	yes	Count	167	731	446	5	1349
			% within udeležba	12,4%	54,2%	33,1%	,4%	100,0%
	no	Count	152	526	260	12	950	
		% within udeležba	16,0%	55,4%	27,4%	1,3%	100,0%	
	other	Count	27	3	6	27	63	
		% within udeležba	42,9%	4,8%	9,5%	42,9%	100,0%	
	Total	Count	346	1260	712	44	2362	
		% within udeležba	14,6%	53,3%	30,1%	1,9%	100,0%	
Spain	udeležba	yes	Count	296	1126	568		1990
			% within udeležba	14,9%	56,6%	28,5%		100,0%
	no	Count	124	184	53		361	
		% within udeležba	34,3%	51,0%	14,7%		100,0%	
	drugo	Count	87	22	16		125	
		% within udeležba	69,6%	17,6%	12,8%		100,0%	
	Total	Count	507	1332	637		2476	
		% within udeležba	20,5%	53,8%	25,7%		100,0%	

Vir: ESS – Round 4, ESS – Round 5, Latinobarometro 2006.

Priloga G: Podatki o socioekonomskem položaju volivcev v državah z obvezno volilno udeležbo, ki izvajajo sankcije (crosstabs)

Country	dohodek2	Total
---------	----------	-------

				Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek	drugo	
Argentina	udelezba	yes	Count	80	293	603		976
			% within udelezba	8,2%	30,0%	61,8%		100,0%
		no	Count	3	18	23		44
			% within udelezba	6,8%	40,9%	52,3%		100,0%
		drugo	Count	22	69	89		180
			% within udelezba	12,2%	38,3%	49,4%		100,0%
	Total	Count	105	380	715		1200	
% within udelezba		8,8%	31,7%	59,6%		100,0%		
Brazil	udelezba	yes	Count	91	291	631		1013
			% within udelezba	9,0%	28,7%	62,3%		100,0%
		no	Count	16	39	63		118
			% within udelezba	13,6%	33,1%	53,4%		100,0%
		drugo	Count	15	28	30		73
			% within udelezba	20,5%	38,4%	41,1%		100,0%
	Total	Count	122	358	724		1204	
% within udelezba		10,1%	29,7%	60,1%		100,0%		
Chile	udelezba	yes	Count	161	400	326		887
			% within udelezba	18,2%	45,1%	36,8%		100,0%
		no	Count	7	19	7		33
			% within udelezba	21,2%	57,6%	21,2%		100,0%
		drugo	Count	60	118	102		280
			% within udelezba	21,4%	42,1%	36,4%		100,0%
	Total	Count	228	537	435		1200	
% within udelezba		19,0%	44,8%	36,3%		100,0%		
Panama	udelezba	yes	Count	120	317	344		781
			% within udelezba	15,4%	40,6%	44,0%		100,0%
		no	Count	4	30	30		64
			% within udelezba	6,3%	46,9%	46,9%		100,0%
		drugo	Count	24	50	89		163
			% within udelezba	14,7%	30,7%	54,6%		100,0%
	Total	Count	148	397	463		1008	
% within udelezba		14,7%	39,4%	45,9%		100,0%		
Peru	udelezba	yes	Count	276	532	253		1061
			% within udelezba	26,0%	50,1%	23,8%		100,0%
		no	Count	5	5	4		14
			% within udelezba	35,7%	35,7%	28,6%		100,0%

		drugo	Count	38	63	24		125
			% within udeležba	30,4%	50,4%	19,2%		100,0%
	Total		Count	319	600	281		1200
			% within udeležba	26,6%	50,0%	23,4%		100,0%
Uruguay	udeležba	yes	Count	133	478	471		1082
			% within udeležba	12,3%	44,2%	43,5%		100,0%
		no	Count	2	14	4		20
			% within udeležba	10,0%	70,0%	20,0%		100,0%
	drugo	Count	18	45	35		98	
		% within udeležba	18,4%	45,9%	35,7%		100,0%	
	Total		Count	153	537	510		1200
			% within udeležba	12,8%	44,8%	42,5%		100,0%
Turkey	udeležba	Yes	Count	371	875	403	213	1862
			% within udeležba	19,9%	47,0%	21,6%	11,4%	100,0%
		No	Count	105	188	114	58	465
			% within udeležba	22,6%	40,4%	24,5%	12,5%	100,0%
	Other	Count	16	38	22	13	89	
		% within udeležba	18,0%	42,7%	24,7%	14,6%	100,0%	
	Total		Count	492	1101	539	284	2416
			% within udeležba	20,4%	45,6%	22,3%	11,8%	100,0%
Belgium	udeležba	Yes	Count	7	261	1040	126	1434
			% within udeležba	,5%	18,2%	72,5%	8,8%	100,0%
		No	Count	0	42	65	16	123
			% within udeležba	0,0%	34,1%	52,8%	13,0%	100,0%
	Other	Count	2	40	110	51	203	
		% within udeležba	1,0%	19,7%	54,2%	25,1%	100,0%	
	Total		Count	9	343	1215	193	1760
			% within udeležba	,5%	19,5%	69,0%	11,0%	100,0%

Vir: ESS – Round 4, Latinobarometro 2006.

Priloga H: Podatki o socioekonomskem položaju volivcev v državah z obvezno volilno udeležbo, ki ne izvajajo sankcij (crosstabs)

Country	dohodek2	Total
---------	----------	-------

				Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek	drugo	
Bolivia	udelezba	yes	Count	194	519	217		930
			% within udelezba	20,9%	55,8%	23,3%		100,0%
		no	Count	9	23	9		41
			% within udelezba	22,0%	56,1%	22,0%		100,0%
	drugo	Count	62	141	26		229	
		% within udelezba	27,1%	61,6%	11,4%		100,0%	
	Total		Count	265	683	252		1200
			% within udelezba	22,1%	56,9%	21,0%		100,0%
Costa Rica	udelezba	yes	Count	71	252	321		644
			% within udelezba	11,0%	39,1%	49,8%		100,0%
		no	Count	20	54	65		139
			% within udelezba	14,4%	38,8%	46,8%		100,0%
	drugo	Count	29	90	98		217	
		% within udelezba	13,4%	41,5%	45,2%		100,0%	
	Total		Count	120	396	484		1000
			% within udelezba	12,0%	39,6%	48,4%		100,0%
Ecuador	udelezba	yes	Count	262	450	282		994
			% within udelezba	26,4%	45,3%	28,4%		100,0%
		no	Count	12	15	22		49
			% within udelezba	24,5%	30,6%	44,9%		100,0%
	drugo	Count	37	68	52		157	
		% within udelezba	23,6%	43,3%	33,1%		100,0%	
	Total		Count	311	533	356		1200
			% within udelezba	25,9%	44,4%	29,7%		100,0%
Mexico	udelezba	yes	Count	215	450	279		944
			% within udelezba	22,8%	47,7%	29,6%		100,0%
		no	Count	37	34	21		92
			% within udelezba	40,2%	37,0%	22,8%		100,0%
	drugo	Count	53	71	40		164	
		% within udelezba	32,3%	43,3%	24,4%		100,0%	
	Total		Count	305	555	340		1200
			% within udelezba	25,4%	46,3%	28,3%		100,0%
Paraguay	udelezba	yes	Count	111	337	226		674
			% within udelezba	16,5%	50,0%	33,5%		100,0%
	no	Count	19	41	24		84	
		% within udelezba	22,6%	48,8%	28,6%		100,0%	

		drugo	Count	103	213	126		442
			% within udeležba	23,3%	48,2%	28,5%		100,0%
	Total		Count	233	591	376		1200
			% within udeležba	19,4%	49,3%	31,3%		100,0%
Dominican Republic	udeležba	yes	Count	134	359	272		765
			% within udeležba	17,5%	46,9%	35,6%		100,0%
	no	Count	13	42	33		88	
		% within udeležba	14,8%	47,7%	37,5%		100,0%	
	drugo	Count	24	74	49		147	
		% within udeležba	16,3%	50,3%	33,3%		100,0%	
Total		Count	171	475	354		1000	
		% within udeležba	17,1%	47,5%	35,4%		100,0%	
Greece	udeležba	Yes	Count	45	417	580	650	1692
			% within udeležba	2,7%	24,6%	34,3%	38,4%	100,0%
	No	Count	6	67	62	117	252	
		% within udeležba	2,4%	26,6%	24,6%	46,4%	100,0%	
	Other	Count	4	32	26	66	128	
		% within udeležba	3,1%	25,0%	20,3%	51,6%	100,0%	
	Total		Count	55	516	668	833	2072
			% within udeležba	2,7%	24,9%	32,2%	40,2%	100,0%

Vir: ESS – Round 4, Latinobarometro 2006.

Priloga I: Podatki o socioekonomskem položaju volivcev v državah s prostovoljno volilno udeležbo (crosstabs)

Country			dohodek				Total	
			Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek	drugo		
Czech Republic	udeležba	yes	Count	55	479	513	362	1409
			% within udeležba	3,9%	34,0%	36,4%	25,7%	100,0%
	no	Count	108	584	474	502	1668	
		% within udeležba	6,5%	35,0%	28,4%	30,1%	100,0%	
	other	Count	6	54	105	189	354	
		% within udeležba	1,7%	15,3%	29,7%	53,4%	100,0%	
Total		Count	169	1117	1092	1053	3431	
		% within udeležba	4,9%	32,6%	31,8%	30,7%	100,0%	
Germany	udeležba	yes	Count	113	730	966	405	2214
			% within udeležba	5,1%	33,0%	43,6%	18,3%	100,0%

		no	Count	110	498	218	202	1028
			% within udelezba	10,7%	48,4%	21,2%	19,6%	100,0%
		other	Count	42	210	258	381	891
			% within udelezba	4,7%	23,6%	29,0%	42,8%	100,0%
	Total		Count	265	1438	1442	988	4133
			% within udelezba	6,4%	34,8%	34,9%	23,9%	100,0%
United Kingdom	udelezba	yes	Count	186	537	625	323	1671
			% within udelezba	11,1%	32,1%	37,4%	19,3%	100,0%
	no	Count	238	414	378	270	1300	
		% within udelezba	18,3%	31,8%	29,1%	20,8%	100,0%	
	other	Count	15	48	60	171	294	
		% within udelezba	5,1%	16,3%	20,4%	58,2%	100,0%	
	Total	Count	439	999	1063	764	3265	
		% within udelezba	13,4%	30,6%	32,6%	23,4%	100,0%	
Hungary	udelezba	yes	Count	66	430	378	227	1101
			% within udelezba	6,0%	39,1%	34,3%	20,6%	100,0%
	no	Count	66	362	202	184	814	
		% within udelezba	8,1%	44,5%	24,8%	22,6%	100,0%	
	other	Count	3	24	33	75	135	
		% within udelezba	2,2%	17,8%	24,4%	55,6%	100,0%	
	Total	Count	135	816	613	486	2050	
		% within udelezba	6,6%	39,8%	29,9%	23,7%	100,0%	
Norway	udelezba	yes	Count	77	599	477	37	1190
			% within udelezba	6,5%	50,3%	40,1%	3,1%	100,0%
	no	Count	44	196	108	22	370	
		% within udelezba	11,9%	53,0%	29,2%	5,9%	100,0%	
	other	Count	33	204	204	72	513	
		% within udelezba	6,4%	39,8%	39,8%	14,0%	100,0%	
	Total	Count	154	999	789	131	2073	
		% within udelezba	7,4%	48,2%	38,1%	6,3%	100,0%	
Sweden	udelezba	yes	Count	125	374	745	57	1301
			% within udelezba	9,6%	28,7%	57,3%	4,4%	100,0%
	no	Count	36	54	66	14	170	
		% within udelezba	21,2%	31,8%	38,8%	8,2%	100,0%	
	other	Count	18	78	135	99	330	
		% within udelezba	5,5%	23,6%	40,9%	30,0%	100,0%	
	Total	Count	179	506	946	170	1801	
		% within udelezba	9,9%	28,1%	52,5%	9,4%	100,0%	

Slovenia	udelezba	yes	Count	79	365	286	184	914
			% within udelezba	8,6%	39,9%	31,3%	20,1%	100,0%
		no	Count	74	306	162	186	728
			% within udelezba	10,2%	42,0%	22,3%	25,5%	100,0%
		other	Count	3	63	54	84	204
			% within udelezba	1,5%	30,9%	26,5%	41,2%	100,0%
	Total	Count	156	734	502	454	1846	
		% within udelezba	8,5%	39,8%	27,2%	24,6%	100,0%	
Slovakia	udelezba	yes	Count	46	316	540	447	1349
			% within udelezba	3,4%	23,4%	40,0%	33,1%	100,0%
		no	Count	62	258	336	294	950
			% within udelezba	6,5%	27,2%	35,4%	30,9%	100,0%
		other	Count	6	9	24	24	63
			% within udelezba	9,5%	14,3%	38,1%	38,1%	100,0%
	Total	Count	114	583	900	765	2362	
		% within udelezba	4,8%	24,7%	38,1%	32,4%	100,0%	
Estonia	udelezba	Yes	Count	25	310	491	114	940
			% within udelezba	2,7%	33,0%	52,2%	12,1%	100,0%
		No	Count	33	161	222	97	513
			% within udelezba	6,4%	31,4%	43,3%	18,9%	100,0%
		Other	Count	8	79	87	34	208
			% within udelezba	3,8%	38,0%	41,8%	16,3%	100,0%
	Total	Count	66	550	800	245	1661	
		% within udelezba	4,0%	33,1%	48,2%	14,8%	100,0%	
Croatia	udelezba	Yes	Count	119	379	380	240	1118
			% within udelezba	10,6%	33,9%	34,0%	21,5%	100,0%
		No	Count	39	113	76	74	302
			% within udelezba	12,9%	37,4%	25,2%	24,5%	100,0%
		Other	Count	1	16	16	31	64
			% within udelezba	1,6%	25,0%	25,0%	48,4%	100,0%
	Total	Count	159	508	472	345	1484	
		% within udelezba	10,7%	34,2%	31,8%	23,2%	100,0%	

Vir: ESS - Round 4, ESS – Round 5, Latinobarometro 2006.

Priloga J: Podatki o starosti in socioekonomskem položaju posameznikov (crosstabs)

Države z obvezno volilno udeležbo (sankcije)				dohodek2		
				Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek
Argentina	starost2	Mladi	Count	34	131	213
			% within dohodek2	32,4%	34,5%	29,8%
		Srednja generacija	Count	54	176	390
			% within dohodek2	51,4%	46,3%	54,5%
		Starejsi	Count	9	44	63
			% within dohodek2	8,6%	11,6%	8,8%
		ostalo	Count	8	29	49
			% within dohodek2	7,6%	7,6%	6,9%
		Total	Count	105	380	715
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Brazil	starost2	Mladi	Count	33	105	230
			% within dohodek2	27,0%	29,3%	31,8%
		Srednja generacija	Count	60	186	357
			% within dohodek2	49,2%	52,0%	49,3%
		Starejsi	Count	11	26	67
			% within dohodek2	9,0%	7,3%	9,3%
		ostalo	Count	18	41	70
			% within dohodek2	14,8%	11,5%	9,7%
		Total	Count	122	358	724
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Peru	starost2	Mladi	Count	99	201	95
			% within dohodek2	31,0%	33,5%	33,8%
		Srednja generacija	Count	174	323	158
			% within dohodek2	54,5%	53,8%	56,2%
		Starejsi	Count	38	53	23
			% within dohodek2	11,9%	8,8%	8,2%
		ostalo	Count	8	23	5
			% within dohodek2	2,5%	3,8%	1,8%
		Total	Count	319	600	281
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Chile	starost1	mladi	Count	65	120	103
			% within dohodek2	28,5%	22,3%	23,7%
		srednja	Count	118	312	247

		generacija	% within dohodek2	51,8%	58,1%	56,8%
		starejši	Count	45	105	85
			% within dohodek2	19,7%	19,6%	19,5%
	Total		Count	228	537	435
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Panama	starost1	mladi	Count	46	127	170
			% within dohodek2	31,1%	32,0%	36,7%
	srednja generacija	Count	83	213	235	
		% within dohodek2	56,1%	53,7%	50,8%	
	starejši	Count	19	57	58	
		% within dohodek2	12,8%	14,4%	12,5%	
	Total		Count	148	397	463
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Uruguay	starost1	mladi	Count	42	143	119
			% within dohodek2	27,5%	26,6%	23,3%
	srednja generacija	Count	79	282	259	
		% within dohodek2	51,6%	52,5%	50,8%	
	starejši	Count	32	112	132	
		% within dohodek2	20,9%	20,9%	25,9%	
	Total		Count	153	537	510
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Belgium	starost1	Mladi	Count	4	44	212
			% within Dohodek	44,4%	12,8%	17,4%
	Srednja generacija	Count	3	145	715	
		% within Dohodek	33,3%	42,3%	58,8%	
	Starejsi	Count	2	141	249	
		% within Dohodek	22,2%	41,1%	20,5%	
	Drugo	Count	0	13	39	
		% within Dohodek	0,0%	3,8%	3,2%	
Total		Count	9	343	1215	
		% within Dohodek	100,0%	100,0%	100,0%	
Turkey	starost1	Mladi	Count	123	291	181
			% within Dohodek	25,0%	26,4%	33,6%
	Srednja	Count	250	596	305	

		generacija	% within Dohodek	50,8%	54,1%	56,6%
		Starejsi	Count	84	160	28
			% within Dohodek	17,1%	14,5%	5,2%
		Drugo	Count	35	54	25
			% within Dohodek	7,1%	4,9%	4,6%
	Total		Count	492	1101	539
			% within Dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
				dohodek2		
Države z obvezno volilno udeležbo (brez sankcij)				Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek
Ecuador	starost3	Mladi	Count	99	195	131
			% within dohodek2	31,8%	36,6%	36,8%
		Srednja generacija	Count	133	231	166
			% within dohodek2	42,8%	43,3%	46,6%
		Starejsi	Count	54	68	37
			% within dohodek2	17,4%	12,8%	10,4%
		drugo	Count	25	39	22
			% within dohodek2	8,0%	7,3%	6,2%
		Total	Count	311	533	356
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Paraguay	starost4	Mladi	Count	93	196	137
			% within dohodek2	39,9%	33,2%	36,4%
		Srednja generacija	Count	113	327	192
			% within dohodek2	48,5%	55,3%	51,1%
		Starejsi	Count	20	61	42
			% within dohodek2	8,6%	10,3%	11,2%
		ostalo	Count	7	7	5
			% within dohodek2	3,0%	1,2%	1,3%
		Total	Count	233	591	376
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Bolivia	starost1	mladi	Count	86	243	119
			% within dohodek2	32,5%	35,6%	47,2%
		srednja generacija	Count	145	356	116
			% within dohodek2	54,7%	52,1%	46,0%
		starejši	Count	34	84	17
			% within dohodek2			

			% within dohodek2	12,8%	12,3%	6,7%
	Total		Count	265	683	252
			% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%
Mexico	starost1	mladi	Count	97	175	114
			% within dohodek2	31,8%	31,5%	33,5%
		srednja generacija	Count	159	310	189
			% within dohodek2	52,1%	55,9%	55,6%
		starejši	Count	49	70	37
			% within dohodek2	16,1%	12,6%	10,9%
Total		Count	305	555	340	
		% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%	
Dominican Republic	starost1	mladi	Count	58	177	117
			% within dohodek2	33,9%	37,3%	33,1%
		srednja generacija	Count	89	240	208
			% within dohodek2	52,0%	50,5%	58,8%
		starejši	Count	24	58	29
			% within dohodek2	14,0%	12,2%	8,2%
Total		Count	171	475	354	
		% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%	
Costa Rica	starost1	mladi	Count	38	133	170
			% within dohodek2	31,7%	33,6%	35,1%
		srednja generacija	Count	58	218	262
			% within dohodek2	48,3%	55,1%	54,1%
		starejši	Count	24	45	52
			% within dohodek2	20,0%	11,4%	10,7%
Total		Count	120	396	484	
		% within dohodek2	100,0%	100,0%	100,0%	
Greece	starost1	Mladi	Count	5	96	123
			% within Dohodek	9,1%	18,6%	18,4%
		Srednja generacija	Count	16	283	431
			% within Dohodek	29,1%	54,8%	64,5%
		Starejsi	Count	33	133	98
			% within Dohodek	60,0%	25,8%	14,7%
Drugo	Count	1	4	16		

			% within Dohodek	1,8%	,8%	2,4%	
		Total	Count	55	516	668	
			% within Dohodek	100,0%	100,0%	100,0%	
Country			dohodek				
			Nizek dohodek	Srednji dohodek	Visok dohodek		
Czech Republic	starost	Mlada generacija	Count	20	155	262	
			% within dohodek	11,8%	13,9%	24,0%	
		Srednja generacija	Count	64	497	668	
			% within dohodek	37,9%	44,5%	61,2%	
		Starejša generacija	Count	82	444	105	
			% within dohodek	48,5%	39,7%	9,6%	
		drugo	Count	3	21	57	
			% within dohodek	1,8%	1,9%	5,2%	
		Total		Count	169	1117	1092
				% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
Germany	starost	Mlada generacija	Count	67	209	239	
			% within dohodek	25,3%	14,5%	16,6%	
		Srednja generacija	Count	121	653	896	
			% within dohodek	45,7%	45,4%	62,1%	
		Starejša generacija	Count	73	494	234	
			% within dohodek	27,5%	34,4%	16,2%	
		drugo	Count	4	82	73	
			% within dohodek	1,5%	5,7%	5,1%	
		Total		Count	265	1438	1442
				% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
United Kingdom	starost	Mlada generacija	Count	74	166	196	
			% within dohodek	16,9%	16,6%	18,4%	
		Srednja generacija	Count	175	457	717	
			% within dohodek	39,9%	45,7%	67,5%	
		Starejša generacija	Count	188	354	139	
			% within dohodek	42,8%	35,4%	13,1%	
		drugo	Count	2	22	11	
			% within dohodek	,5%	2,2%	1,0%	
		Total		Count	439	999	1063

			% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
Hungary	starost	Mlada generacija	Count	21	138	109
			% within dohodek	15,6%	16,9%	17,8%
		Srednja generacija	Count	62	394	380
			% within dohodek	45,9%	48,3%	62,0%
		Starejša generacija	Count	49	272	106
			% within dohodek	36,3%	33,3%	17,3%
	drugo	Count	3	12	18	
		% within dohodek	2,2%	1,5%	2,9%	
Total	Count	135	816	613		
	% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%		
Norway	starost	Mlada generacija	Count	48	186	132
			% within dohodek	31,2%	18,6%	16,7%
		Srednja generacija	Count	45	472	495
			% within dohodek	29,2%	47,2%	62,7%
		Starejša generacija	Count	52	277	67
			% within dohodek	33,8%	27,7%	8,5%
	drugo	Count	9	64	95	
		% within dohodek	5,8%	6,4%	12,0%	
Total	Count	154	999	789		
	% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%		
Sweden	starost	Mlada generacija	Count	58	78	119
			% within dohodek	32,4%	15,4%	12,6%
		Srednja generacija	Count	36	188	578
			% within dohodek	20,1%	37,2%	61,1%
		Starejša generacija	Count	82	207	186
			% within dohodek	45,8%	40,9%	19,7%
	drugo	Count	3	33	63	
		% within dohodek	1,7%	6,5%	6,7%	
Total	Count	179	506	946		
	% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%		
Slovenia	starost	Mlada generacija	Count	17	120	132
			% within dohodek	10,9%	16,3%	26,3%
	Srednja	Count	72	367	289	

		generacija	% within dohodek	46,2%	50,0%	57,6%
		Starejša generacija	Count	63	206	44
			% within dohodek	40,4%	28,1%	8,8%
		drugo	Count	4	41	37
			% within dohodek	2,6%	5,6%	7,4%
	Total		Count	156	734	502
			% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
Slovakia	starost	Mlada generacija	Count	7	52	160
			% within dohodek	6,1%	8,9%	17,8%
		Srednja generacija	Count	55	266	523
			% within dohodek	48,2%	45,6%	58,1%
		Starejša generacija	Count	46	255	205
			% within dohodek	40,4%	43,7%	22,8%
		drugo	Count	6	10	12
			% within dohodek	5,3%	1,7%	1,3%
	Total		Count	114	583	900
			% within dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
Estonia	starost1	Mladi	Count	10	62	177
			% within Dohodek	15,2%	11,3%	22,1%
		Srednja generacija	Count	31	211	458
			% within Dohodek	47,0%	38,4%	57,3%
		Starejsi	Count	25	265	141
			% within Dohodek	37,9%	48,2%	17,6%
		Drugo	Count	0	12	24
			% within Dohodek	0,0%	2,2%	3,0%
	Total		Count	66	550	800
			% within Dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
Spain	starost1	Mladi	Count	9	141	118
			% within Dohodek	6,9%	15,0%	21,3%
		Srednja generacija	Count	33	483	356
			% within Dohodek	25,2%	51,5%	64,1%
		Starejsi	Count	88	297	72
			% within Dohodek	67,2%	31,7%	13,0%
Drugo	Count	1	17	9		

			% within Dohodek	,8%	1,8%	1,6%
	Total		Count	131	938	555
			% within Dohodek	100,0%	100,0%	100,0%
Croatia	starost1	Mladi	Count	5	86	130
			% within Dohodek	3,1%	16,9%	27,5%
		Srednja generacija	Count	49	231	280
			% within Dohodek	30,8%	45,5%	59,3%
		Starejsi	Count	104	177	47
			% within Dohodek	65,4%	34,8%	10,0%
		Drugo	Count	1	14	15
			% within Dohodek	,6%	2,8%	3,2%
	Total		Count	159	508	472
			% within Dohodek	100,0%	100,0%	100,0%

Vir: Ess – Round 5, Ess - Round 4, Latinobarometro 2006.